

ЗАРЕЄСТРОВАНЕ БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ:

ПОТРЕБИ, ОСОБЛИВОСТІ, ОЦІНКИ

2024-2025

ЗАРЕЄСТРОВАНЕ БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ:

потреби, особливості, оцінки

Зареєстроване безробіття в Україні: потреби, особливості, оцінки. Державна служба зайнятості, Helvetas Swiss Intercooperation, Київ - 2025, 44 стр.

Цей звіт підготовлено за спільної ініціативи Державної служби зайнятості України та Helvetas Swiss Intercooperation. Звіт базується на результатах масштабного опитування безробітних, зареєстрованих у Державній службі зайнятості, яке здійснено центрами зайнятості в усіх підконтрольних Україні районах.

Публікація присвячена основним аспектам зареєстрованого безробіття в Україні в умовах війни, особливостям професійного складу та потреб зареєстрованих безробітних.

Дослідження підготовлено в рамках проєкту «Підтримка економічного розвитку внутрішньо переміщених осіб та осіб, постраждалих від війни в Україні», який реалізується Helvetas Swiss Intercooperation в рамках угоди з Міністерством внутрішніх справ Чеської Республіки та у співпраці з Чеською агенцією розвитку.

Всі заяви та думки, висловлені в даному матеріалі, є точкою зору авторів і не обов'язково відображають офіційну позицію Чеської Республіки, Чеської агенції розвитку чи Helvetas.

Київ 2025

- © Державна служба зайнятості України, 2025
- © Helvetas Swiss Intercooperation, 2025

Обкладинка: зображення від Freepik

ЗМІСТ

Подяки	4
Передмова	5
Резюме	6
Висновки та рекомендації	8
1. Соціально-демографічний портрет	10
1.1. Статеві-вікова структура	10
1.2. Освіта	12
1.3. Професійна структура	13
1.4. Соціальний статус	14
2. Причини безробіття та мотивація до зайнятості	15
2.1. Основні причини безробіття	15
2.2. Що важливо у роботі	16
2.3. Готовність до зміни місця проживання	17
2.4. Методи пошуку роботи	18
2.5. Причини безробіття та мотивація до зайнятості уразливих груп	19
3. Професійні пріоритети	22
3.1. Бажана робота	22
3.2. Професійний вибір	23
3.3. Бажаний графік/режим роботи	25
3.4. Вимоги до оплати праці	25
3.5. Професійні пріоритети уразливих груп	30
4. Потреби у навчанні	32
4.1. Готовність до зміни професії	32
4.2. Причини неготовності до зміни професії	33
4.3. Основні професії, яким хотіли би навчатись	34
4.4. Потреби у навчанні уразливих груп	36
5. Послуги Державної служби зайнятості	37
5.1. Корисність та якість послуг	37
5.2. Використання електронного кабінету шукача роботи	40
5.3. Джерела інформації про можливості Державної служби зайнятості	42

ПОДЯКИ

Проведення дослідження було забезпечено згаданими зусиллями Державної служби зайнятості України та Helvetas Swiss Intercooperation.

Висловлюємо щирі подяку та сподівання на подальшу плідну співпрацю всім, хто організовував, забезпечував і брав участь у проведенні дослідження, зокрема:

Юлії Жовтяк, директорці Державного центру зайнятості

Валентині Рибалко, заступниці директорки Державного центру зайнятості

Федерації роботодавців України за надану підтримку в підготовці даного звіту.

Працівникам обласних служб зайнятості та всіх районних філій, що були задіяні в проведенні опитування.

Усім особам з числа зареєстрованих безробітних, які погодились взяти участь в опитуванні.

ПЕРЕДМОВА

Повномасштабне військове вторгнення росії в Україну спричинило масштабну економічну та гуманітарну кризу – значні руйнування та переміщення мільйонів людей докорінно змінили ринок праці, посилили регіональний та кваліфікаційний дисбаланс. Через масову міграцію та мобілізацію на ринку праці зростає дефіцит кваліфікованих працівників. Водночас зростає тривалість безробіття, оскільки значна кількість громадян не може знайти роботу за місцем проживання та/або за наявною у них професією. Беззаперечно, що такі обставини вимагають цілеспрямованої підтримки та сприяння продуктивній зайнятості безробітних громадян.

Дослідження пріоритетів зайнятості й навчання безробітних громадян України спрямоване на удосконалення заходів сприяння зайнятості цільової групи, з урахуванням наявних обставин ринку праці, потреб та вимог роботодавців.

Опитування зареєстрованих безробітних здійснено за ініціативою Державної служби зайнятості за підтримки Helvetas Swiss Intercooperations. В опитуванні взяли участь 68838 безробітних, що орієнтовно складає 70% від їх наявної кількості. Опитування проведено з 20 листопада до 20 грудня 2024 року.

РЕЗЮМЕ

Аналіз соціально-демографічного портрету зареєстрованих безробітних в Україні свідчить про значну гендерну диспропорцію, викликану воєнними умовами. Понад 82% зареєстрованих безробітних — жінки, тоді як частка чоловіків значно менша, що, значною мірою, пояснюється мобілізацією та воєнним станом. У віковій структурі найбільша частка припадає на осіб віком 36–54 років, тоді як молодь (18–25 років) становить лише 6,4%.

Рівень освіти безробітних здебільшого високий: понад 31% мають вищу освіту, а 31,4% — професійно-технічну. У деяких регіонах, таких як м. Київ, частка осіб із вищою освітою сягає 69,3%. Однак, високий рівень освіти не завжди гарантує працевлаштування, що свідчить про дисбаланс між пропозицією кваліфікованої робочої сили та попитом на ринку праці.

Найчисельнішими професійними групами серед опитаних безробітних є професіонали (29,4%) та фахівці (22,4%). При цьому частка найпростіших професій та професій сільського господарства є мінімальною (1,4% та 1,1% відповідно), що свідчить про підвищений попит на робітничі професії та очевидний кваліфікаційний та регіональний дисбаланс на ринку праці.

Серед спеціальних статусів зареєстрованих безробітних домінують внутрішньо переміщені особи (24%) та особи з інвалідністю (8%). В Луганській області понад 90% зареєстрованих безробітних є ВПО, що зумовлено окупацією регіону. Загалом професійні пріоритети та потреби у навчання представників вразливих груп не відрізняються від решти категорій безробітних. Водночас для представників вразливих груп відзначається дещо вищий рівень мотивації до праці та менші зарплатні очікування.

Основними причинами безробіття є особисті обставини (37,7%) та низька оплата праці (20,7%). Цим може пояснюватись загалом невисока мотивація безробітних до зміни місця проживання та можливої зміни професії. Водночас основними очікуваннями від роботи є висока заробітна плата (59,1%), а також стабільність та безпека (51,3%).

Більшість безробітних (78,1%) не готові змінювати місце проживання для працевлаштування, основними причинами чого є особисті життєві обставини (74,1%) та відсутність житла (32,3%). Методи пошуку роботи залишаються традиційними: майже половина респондентів звертається до Державної служби зайнятості (47,9%), тоді як лише 16,2% користуються онлайн-платформами.

Загалом, у структурі бажаних для безробітних професій переважають професії вищої освіти. Так, 7 із 10 найбільш бажаних професій для безробітних - це професії вищої освіти. Тоді як з боку роботодавців у структурі потреб абсолютна перевага належить робітничим професіям. При цьому серед найбільш бажаних професій безробітні називають професії продавців-консультантів, кухарів, водіїв автотранспортних засобів та бухгалтерів.

Очікування щодо рівня заробітної плати переважно знаходяться в межах 8–20 тисяч грн, що в цілому наближено до середньої зарплати в Україні. Водночас наявні значні гендерні та регіональні відмінності зарплатних очікувань. Чоловіки демонструють вищі зарплатні очікування, ніж жінки. В місті Києві більшість респондентів очікують заробітну плату понад 20 тисяч грн, тоді як у багатьох інших регіонах ці очікування значно нижчі.

Більшість безробітних (55,6%) віддає перевагу роботі на повний робочий день. Третина респондентів (32,9%) бажали би працювати неповний робочий день, а 21% віддають перевагу віддаленій(дистанційній) роботі.

Готовність змінити професію виявляє лише 23,1% зареєстрованих безробітних, тоді як 29,6% взагалі не розглядають таку можливість. Основними причинами небажання змінювати професію є переконання, що це не вирішить їхні проблеми (44,4%), а також складність процесу навчання (32,2%).

Порівняння структури потреб роботодавців із пріоритетами навчання безробітних свідчить про їхню структурну невідповідність. Безробітні здебільшого прагнуть підвищувати наявний рівень освіти, в той час як потреби роботодавців зосереджені переважно у сфері робітничих професій, що вимагає швидкої перекваліфікації.

Рівень надання послуг Державної служби зайнятості оцінили на високому рівні: понад 87% респондентів визначили обслуговування фахівців як "бездоганне". Найпопулярнішою послугою є пошук роботи (74,6%), проте лише 16,3% очікують на професійне навчання. Кількість осіб, які використовують електронний кабінет шукача роботи, залишається не надто великою: лише 41,1% респондентів користуються цим сервісом, старші вікові групи демонструють найнижчу цифрову активність.

Джерела інформації про послуги служби здебільшого обмежуються особистим спілкуванням із фахівцями (65,2%), що свідчить про необхідність підвищення цифрової грамотності та індивідуального підходу до різних вікових і соціальних груп.

Зображення від Freepik

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Гендерна диспропорція серед зареєстрованих безробітних. Жінки складають понад 82% безробітних, що, скоріш за все, зумовлено мобілізацією чоловіків, воєнними умовами та низькою зацікавленістю чоловіків у реєстрації в якості безробітних через можливі ускладнення з Територіальними центрами комплектування ЗСУ.

Вікова структура безробітних. Основна частина зареєстрованих безробітних належить до вікової групи 36–54 років, тоді як молодь (18–25 років) становить лише 6,4%, що може свідчити про високий рівень залучення до неформальної зайнятості та/або міграційні настрої.

Освітній рівень. У складі безробітних 62% працюють за професіями вищої освіти. Натомість, згідно останніх досліджень, роботодавці переважно потребують працівників робітничих професій, що свідчить про наявний кваліфікаційний дисбаланс на ринку праці.

Спеціальний статус безробітних. Значна частка безробітних є внутрішньо переміщеними особами (24%), особливо в регіонах, які постраждали від окупації. Представники уразливих груп мають вищу мотивацію до можливої зміни місця проживання та професії, а також нижчі зарплатні очікування у порівнянні з рештою категорій безробітних.

Основні причини безробіття. Найчастіше безробіття пояснюється особистими обставинами (37,7%) та низькою оплатою праці (20,7%). Третьою за значенням причиною безробітні позначили відсутність вакансій (19,6%), що свідчить про істотний регіональний дисбаланс ринку праці.

Низька мобільність. Більшість безробітних не готові змінювати місце проживання для працевлаштування (78,1%), що обмежує їхні можливості знайти роботу.

Професійна структура безробітних не відповідає потребам роботодавців оскільки найчисельнішими професійними групами серед безробітних є професіонали (29,4%) та фахівці (22,4%). При цьому частка робітничих професій є значно меншою, що свідчить про значну кількість безробітних із високою кваліфікацією.

Бажана робота. Більшість безробітних орієнтуються на працевлаштування за отриманою освітою (42,6%). Можна стверджувати, що для зареєстрованих безробітних має місце освітній дисбаланс, що виявляється у невідповідності рівня освіти та професійних очікувань безробітних потребам та вимогам роботодавців.

Пріоритети навчання безробітних не в повній мірі відповідають потребам роботодавців. Оскільки в цілому безробітні зорієнтовані на підвищення наявного рівня освіти, а роботодавці потребують переважно робітничі професії. Безробітні демонструють орієнтацію на професії сфери послуг та торгівлі, ІТ сфери та психології.

Пошук роботи через традиційні методи. Майже половина безробітних звертається особисто до Державної служби зайнятості, тоді як сучасні онлайн-інструменти використовуються значно рідше.

Зарплатні очікування. Найбільша частка безробітних очікує заробітну плату в межах 8–20 тисяч грн, однак чоловіки загалом демонструють вищі очікування, ніж жінки.

Висока задоволеність послугами Державної служби зайнятості. Понад 87% респондентів позитивно оцінюють обслуговування фахівцями служби.

Низька цифрова активність. Лише 41,1% безробітних користуються електронним кабінетом шукача роботи, що вказує на необхідність підвищення цифрової грамотності.

З огляду на окреслену ситуацію **доцільними кроками можна вважати:**

1. Сприяння офіційній зайнятості чоловіків. Внести зміни до деяких засад мобілізаційної політики. Існуюча практика надсилання повісток насамперед на підприємства з офіційно оформленими працівниками змушує чоловіків уникати офіційного працевлаштування та сприяє розширенню тіньового ринку праці.

2. Підвищення легальної зайнятості серед молоді. Запровадити спеціальні програми посилення профорієнтації молоді, у тому числі учнівства і студентства, а також стажування та підтримки для молодих спеціалістів, що сприятиме їхній інтеграції до легального ринку праці.

3. Індивідуальний підхід до вирішення проблем працевлаштування. З огляду на поширення індивідуальних, особистих причин безробіття, доцільно сприяти розширенню програм підтримки безробітних, що можуть включати додаткову підтримку, в тому числі фінансову, для вирішення соціальних та побутових питань.

4. Адаптація освітніх програм. Створити програми перекваліфікації, що відповідатимуть сучасним потребам ринку праці, з акцентом на робітничі, технічні та інженерні спеціальності. Сприяти участі безробітних у програмах перекваліфікації та здобуття нової професії з числа робітничих.

5. Покращення умов праці. Сприяти зменшенню податкового тиску через запровадження податкових стимулів для роботодавців до підвищення заробітних плат і створення стабільних умов праці, що сприятиме зниженню рівня безробіття.

6. Сприяння географічній трудовій мобільності. Сприяти відкриттю регіональних кампаній щодо залучення нових робітників, включно із програмами компенсацій за переїзд або забезпечення тимчасовим житлом та надання іншої підтримки для тих, хто готовий змінити місце проживання заради роботи.

7. Підтримка вразливих груп. Сприяти розширенню програм підтримки для працевлаштування безробітних з числа вразливих груп, в тому числі ВПО та осіб із інвалідністю, особливо для найбільш постраждалих регіонів та релокованих підприємств.

8. Популяризація онлайн-ресурсів для пошуку роботи. Запровадити інформаційні кампанії для заохочення використання онлайн-платформ та інших цифрових сервісів.

9. Зниження гендерної нерівності. Популяризувати серед жінок так званих чоловічих професій формування розширених профорієнтаційних та інформаційних кампаній для подолання стереотипів як у суспільстві в цілому, так і у окремих професійних групах. Також важливо стимулювати роботодавців до впровадження корпоративної політики та програм сприяння гендерній рівності.

10. Підвищення цифрової грамотності. Організувати навчання для безробітних та шукачів роботи з використання сучасних цифрових інструментів для пошуку роботи та самопрезентації.

11. Зміцнення співпраці з роботодавцями. Створити платформи та інструменти для більш активної співпраці між Державною службою зайнятості та роботодавцями з метою швидшого працевлаштування безробітних, особливо після перекваліфікації.

Безперечно важливим для покращення ситуації на ринку праці є підвищення привабливості професійно-технічної освіти та робітничих професій. Варто підтримувати роботодавців у покращенні умов та підвищенні оплати праці для робітничих професій.

1. СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНИЙ ПОРТРЕТ

1.1. СТАТЕВО-ВІКОВА СТРУКТУРА

У структурі зареєстрованих безробітних спостерігається істотна перевага жінок. Така ситуація притаманна для усіх регіонів України. В середньому по Україні частка жінок серед зареєстрованих безробітних складає 82,9%, тоді як чоловіки становлять лише 17,1%.

Така гендерна диспропорція обумовлена особливостями воєнного часу. Усі працездатні чоловіки, які не мають обмежень за станом здоров'я, підлягають мобілізації, що фактично унеможливорює їхню реєстрацію як безробітних. Натомість серед зареєстрованих чоловіків переважно демобілізовані особи, багато з яких мають інвалідність, або ті, хто за законом звільнений від призову (наприклад, багатодітні батьки чи важкохворі).

Найвища частка жінок спостерігається у Кіровоградській області (87,7%), Луганській області (87,1%) та Львівській області (83,9%).

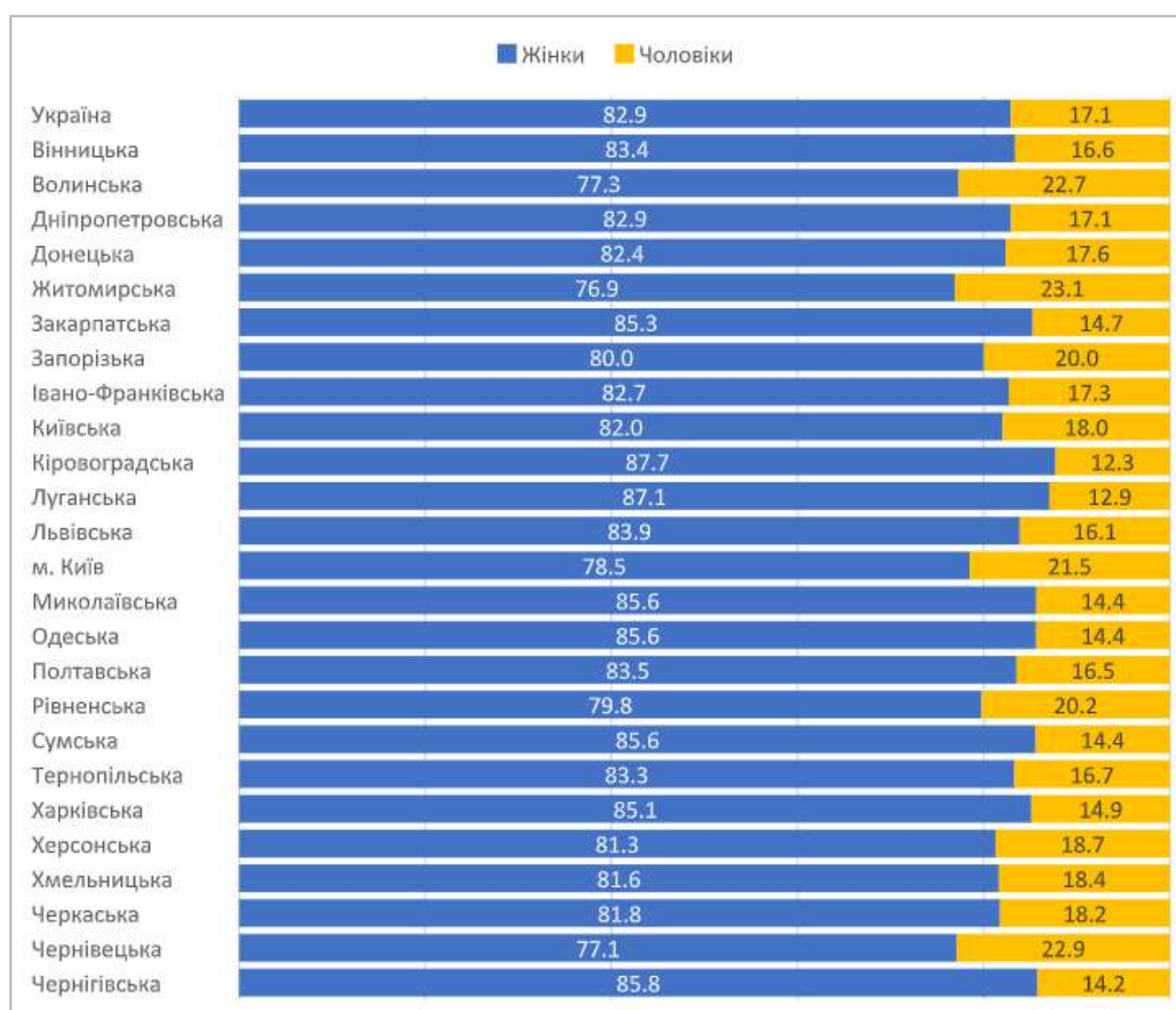

Рис. 1 . Статевий розподіл зареєстрованих безробітних за регіонами, %

Варто зазначити, що найбільш вирівняний гендерний баланс серед безробітних існує у Волинській області, де частка чоловіків сягає 22,7%, що свідчить про певні відмінності у ринках праці регіонів або специфіку місцевої економіки.

Загалом, високий рівень жіночого безробіття в умовах війни вимагає додаткової уваги з боку держави, особливо у формуванні програм зайнятості та соціальної підтримки, які враховують гендерні та соціальні особливості сучасної ситуації.

Віковий розподіл зареєстрованих безробітних по регіонах України демонструє суттєву нерівномірність. Загалом найбільшу частку серед безробітних складають люди віком 36–44 роки (29,2%), за ними йдуть вікові групи 45–54 роки (27,7%) та 26–35 років (19,8%). Молодь віком 18–25 років складає лише 6,4% безробітних. Найменш представленою є група 55+, яка становить 16,9%. Домінування середньовікових груп вказує на їхню уразливість на ринку праці та можливі труднощі з працевлаштуванням у сучасних умовах.

Регіонально найбільшу частку молоді віком 18–25 років серед безробітних спостерігають у Рівненській області (9,5%), що контрастує із ситуацією в Херсонській області, де цей показник становить лише 2,8%. Вікова група 36–44 роки домінує в усіх регіонах, але найвища її частка зафіксована у Рівненській області (33,1%) та Полтавській області (30,2%). Водночас значна частка старших вікових груп (45–54 та 55+) спостерігається в Херсонській та Донецькій областях.

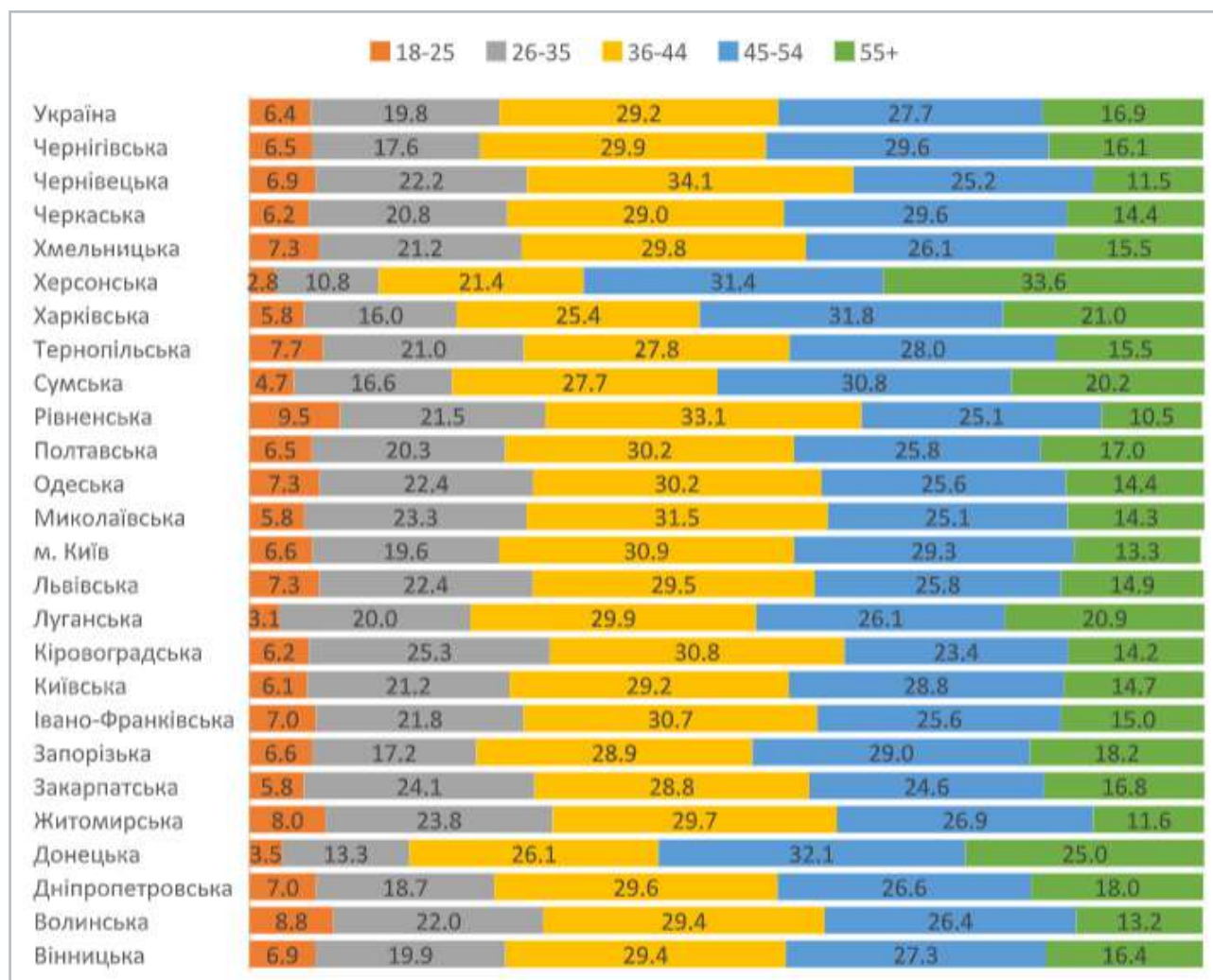

Рис. 2 . Віковий розподіл зареєстрованих безробітних за регіонами, %

Варто відзначити, що низька частка молоді серед зареєстрованих безробітних може свідчити про міграційні процеси, продовження навчання або роботу у сфері неформальної зайнятості.

1.2. ОСВІТА

Рівень освіти зареєстрованих безробітних в Україні значно варіюється. Найбільшу частку серед них складають особи з професійно-технічною освітою (31,%) та вищою освітою (31,0%). Особи з повною середньою освітою становлять 26,2%, тоді як частка безробітних із неповною середньою освітою є найменшою і становить 8,1%.

Регіональні відмінності також помітні. Найвища частка осіб із вищою освітою спостерігається в м. Київ (69,3%), що відображає специфіку столичного ринку освітніх послуг. У той же час, найбільша частка безробітних із професійно-технічною освітою зафіксована у Херсонській області (36,1%), що може свідчити про релокацію більшої частки виробництва у інші регіони через війну. Найменше представників з неповною середньою освітою виявлено у Львівській області (4,6%), що контрастує з Одеською областю, де цей показник сягає 14,5%.

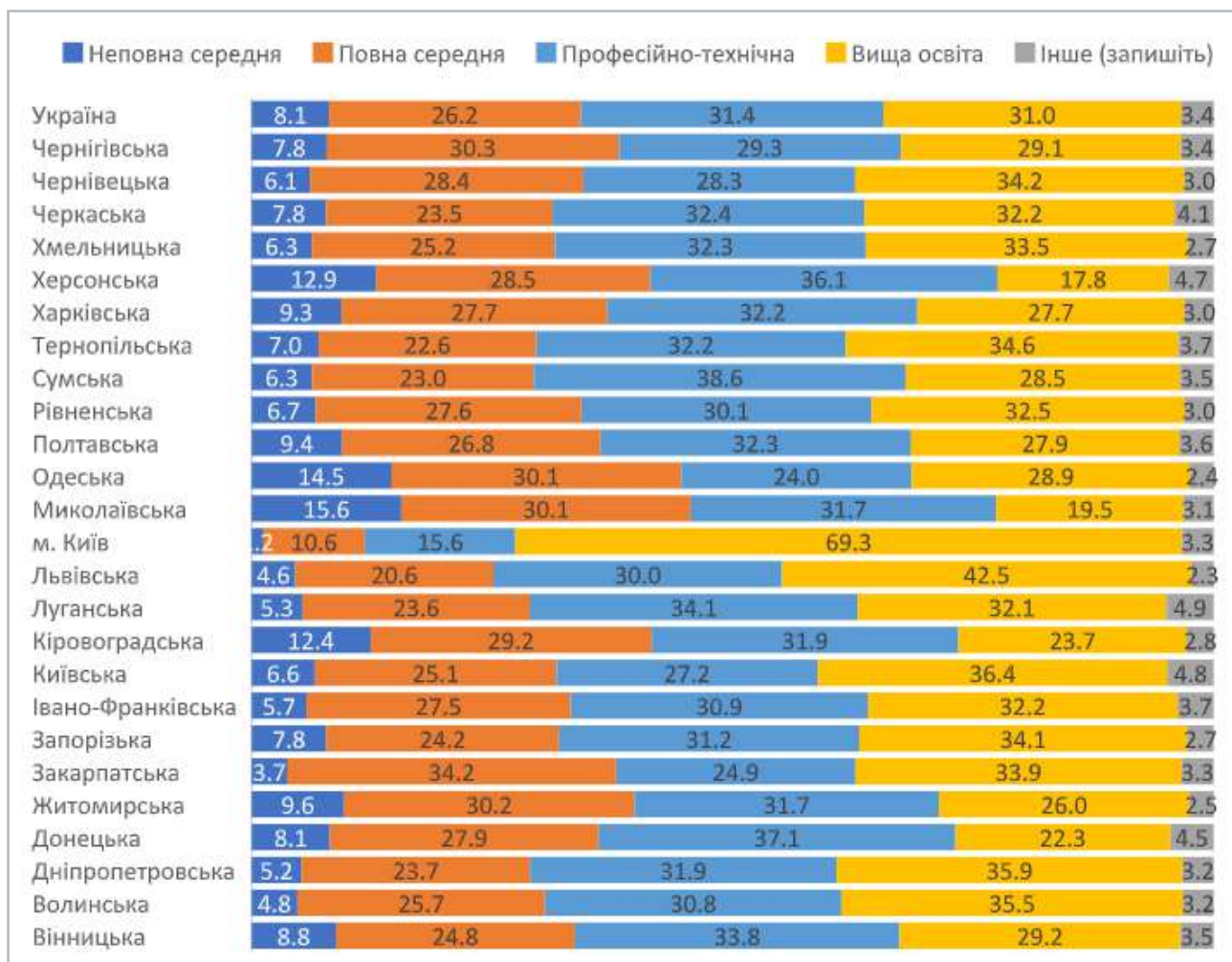

Рис. 3 . Рівень освіти зареєстрованих безробітних за регіонами, %

Високий рівень освіти серед зареєстрованих безробітних вказує на те, що проблема є не в рівні освіти, а у невідповідності здобутих освітніх кваліфікацій потребам ринку праці.

1.3. ПРОФЕСІЙНА СТРУКТУРА

Загалом серед безробітних переважають професіонали та фахівці, тоді як частка представників робітничих професій і найпростіших професій значно нижча. Така структура в цілому підкреслює високий рівень освіти серед безробітних.

Рис. 4 . Професійна структура зареєстрованих безробітних за розділами класифікатора професій, %

Найнижчу частку складають кваліфіковані робітники сільського та лісового господарства (1,1%) та найпростіші професії (1,5%), що свідчить про мінімальну представленість безробітних даних професійних груп.

Загалом, професійний розподіл свідчить про гендерну сегрегацію ринку праці, яка частково визначається суспільними стереотипами та усталеними нормами. Так серед жінок переважають професії, пов'язані з бухгалтерським обліком, економікою, кулінарією та педагогікою. Частина жінок також представляє професії швачок, кондитерів та перукарів, які традиційно асоціюються з жіночою працею.

Чоловіки переважно представляють робітничі професії: водії автотранспортних засобів, трактористи, електрогазозварники та слюсарі з ремонту рухомого складу. Також серед безробітних чоловіків інженери, техніки та економісти, що вочевидь вказує на дисбаланс на ринку праці, адже саме ці професії є найбільш затребуваними на ринку.

Для жінок	Для чоловіків
1. Бухгалтер	1. Водій автотранспортних засобів
2. Економіст	2. Інженер
3. Кухар	3. Тракторист
4. Вчитель закладу загальної середньої освіти	4. Електрогазозварник
5. Менеджер (управитель) із збуту	5. Технік
6. Кондитер	6. Юрист
7. Швачка	7. Економіст
8. Юрист	8. Вчитель закладу загальної середньої освіти
9. Перукар (перукар-модельєр)	9. Слюсар з ремонту рухомого складу
10. Інженер	10. Слюсар будівельний

Табл. 1 . Найбільш чисельні професії серед зареєстрованих безробітних, за статтю

1.4. СОЦІАЛЬНИЙ СТАТУС

Наявність спеціального статусу серед зареєстрованих безробітних демонструє суттєві регіональні відмінності, що відображають як загальноукраїнські тенденції, так і специфіку кожного регіону. У середньому по Україні більшість безробітних – 63% – не мають спеціального статусу. Водночас 24% зареєстрованих становлять внутрішньо переміщені особи (ВПО), 8% – особи з інвалідністю, а ще 4% – учасники бойових дій (УБД).

Особливу увагу привертає Луганська область, де 90% зареєстрованих безробітних є ВПО. Така ситуація обумовлена тим, що більша частина області знаходиться під окупацією, і більшість місцевих жителів були змушені покинути свої домівки. Аналогічно високий відсоток ВПО спостерігається в Донецькій (52%) та Запорізькій (36%) областях, що також пояснюється наслідками воєнних дій.

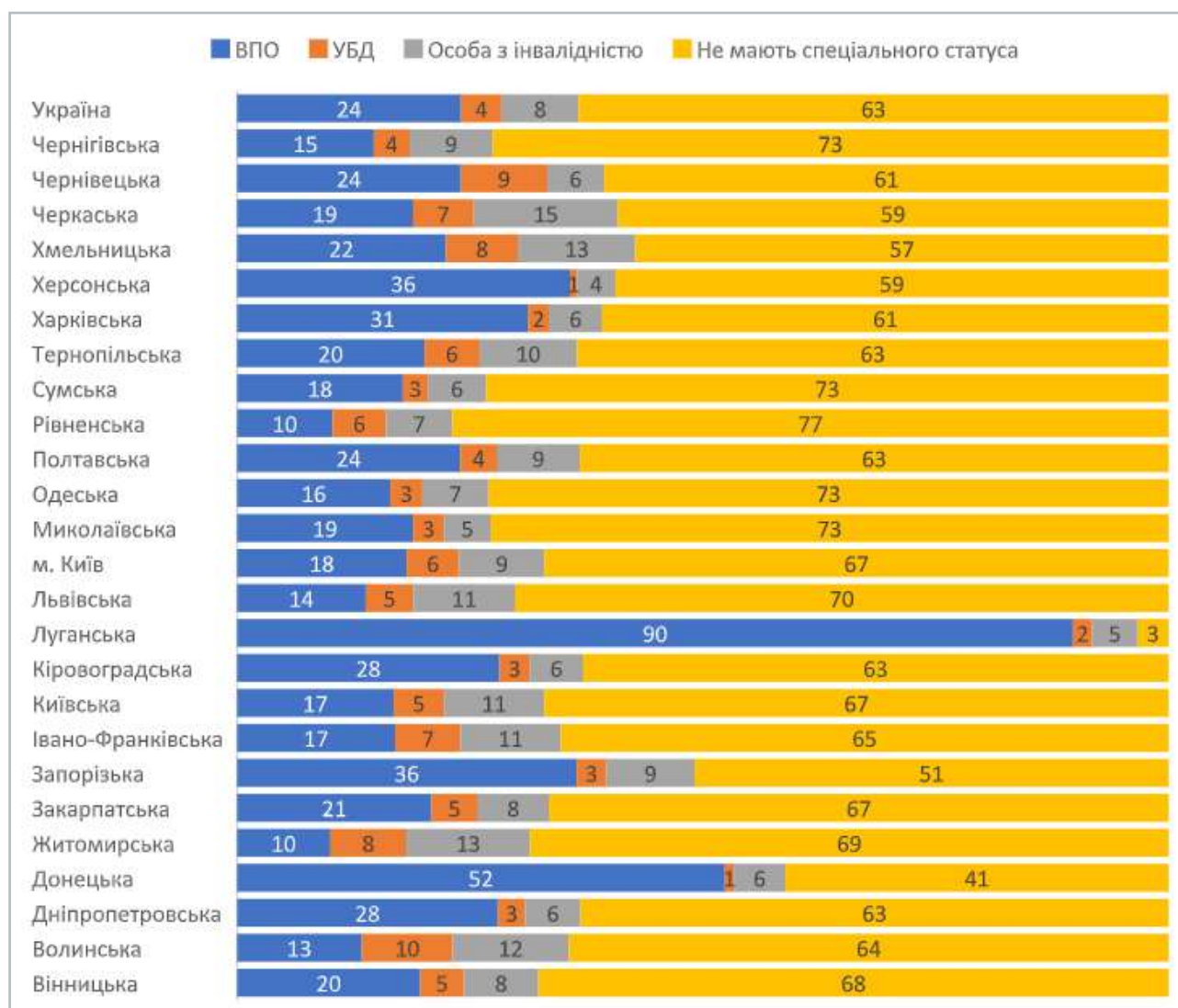

Рис. 5 . Наявність спеціального статусу у зареєстрованих безробітних за регіонами, %

Щодо інших категорій, найбільша частка осіб із інвалідністю зафіксована в Хмельницькій області (13%) та Херсонській області (11%). Учасники бойових дій, які становлять порівняно невелику частку зареєстрованих безробітних, найбільш представлені в Черкаській (7%) та Запорізькій (6%) областях.

Ці дані вказують на те, що регіони, найбільш постраждалі від війни, потребують спеціальних програм, включаючи професійну переорієнтацію, психологічну допомогу. Крім того, варто враховувати потреби осіб із інвалідністю та учасників бойових дій, забезпечуючи для них рівний доступ до можливостей працевлаштування та соціальної адаптації.

2. ПРИЧИНИ БЕЗРОБІТТЯ ТА МОТИВАЦІЯ ДО ЗАЙНЯТОСТІ

2.1. ОСНОВНІ ПРИЧИНИ БЕЗРОБІТТЯ

Основними причинами безробіття, за самооцінкою зареєстрованих безробітних, є особисті або сімейні обставини, на які вказали 37,7% опитаних.

Серед інших вагомих причин зазначаються низька оплата праці за професією або спеціальністю (20,7%) та недостатня кількість вакансій за відповідними професіями або спеціальностями (19,6%). Це свідчить про дисбаланс між потребами ринку праці та очікуваннями безробітних. Також 18,8% респондентів вказали на переїзд на нове місце проживання як причину безробіття, що в контексті війни часто пов'язано з вимушеним переселенням.

Рис. 6. Основні причини безробіття за самооцінкою зареєстрованих безробітних, %

Менш вагомими причинами виявились відсутність досвіду роботи (10,7%), зміна професійних пріоритетів (8,1%) та недостатня кваліфікація або відсутність відповідної освіти (6%). Це свідчить про те, що для значної частини безробітних ключовими є не стільки освітні чи професійні фактори, скільки зовнішні обставини, що впливають на їхнє працевлаштування.

2.2. ЩО ВАЖЛИВО У РОБОТІ

Згідно з оцінками зареєстрованих безробітних, найважливішим чинником у роботі є висока заробітна плата, яку відзначили 59,1% опитаних. При цьому їх очікування по заробітній платі співпадають з тим, що пропонують роботодавці але при цьому вони не можуть знайти роботу. Це підтверджує, що матеріальна мотивація залишається ключовою у виборі місця роботи, особливо в умовах економічної нестабільності але не є головним фактором для працевлаштування. Другим за важливістю фактором є стабільність і безпека, на які звернули увагу 51,3% респондентів, що цілком очікувано з огляду на вплив війни та загальну невпевненість у майбутньому.

Гнучкий графік роботи та гарні стосунки в колективі посіли наступні місця за значущістю, їх важливість відзначили 39,7% і 39,2% відповідно. Це свідчить про те, що для значної частини безробітних важливо мати можливість балансувати між роботою та особистим життям, а також працювати у сприятливій атмосфері.

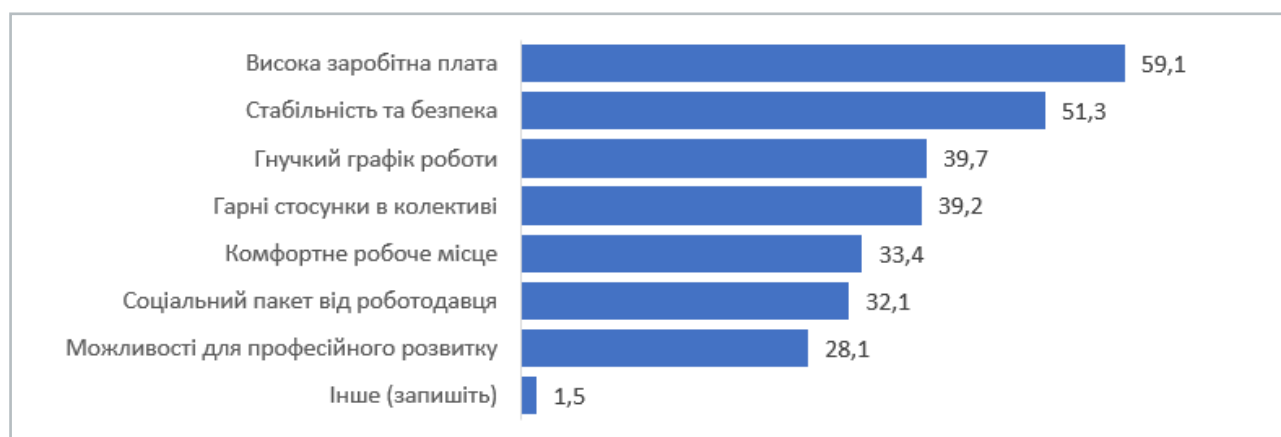

Рис. 7. Оцінка важливості основних чинників у роботі, %

Інші фактори, такі як комфортне робоче місце (33,4%), соціальний пакет від роботодавця (32,1%) та можливості для професійного розвитку (28,1%), також мають вагу, хоча й менш значну. Це вказує на те, що безробітні прагнуть не лише матеріальної стабільності, а сукупність різних факторів та якісних умов праці.

Варто зазначити, що розгляд зарплатних очікувань зареєстрованих безробітних (див. розділ 3.4.) свідчить про можливу переоцінку безробітними важливості чинника заробітної плати у порівнянні із іншими чинниками.

2.3. ГОТОВНІСТЬ ДО ЗМІНИ МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ

Більшість зареєстрованих безробітних, а саме 78,1%, не готові змінювати місце проживання для працевлаштування. Така ситуація свідчить про обмежену мобільність населення, що може бути пов'язано з сімейними обставинами, фінансовими труднощами або невпевненістю у перспективах переїзду.

Рис. 8. Оцінка готовності змінити місце проживання для працевлаштування, %

Лише 11,5% респондентів готові змінити місце проживання в межах свого регіону, тоді як готовність до переїзду в межах України висловили 6,2%. Найменш популярним варіантом є працевлаштування за кордоном — цей варіант обрали лише 4,3% опитаних.

Основними причинами, через які зареєстровані безробітні не готові змінювати місце проживання для працевлаштування, є особисті життєві обставини, які зазначили 74,1% респондентів. Цей показник вказує на важливість сімейних і соціальних зв'язків, що значною мірою стримують мобільність робочої сили. Що при сучасних умовах ринку праці (релокація підприємств, тимчасова/сезонна занятість і таке інше) суттєво посилює проблему з працевлаштуванням, тому потрібно посилювати і популяризувати мобільність серед населення заради працевлаштування і поліпшення своїх економічних можливостей.

Рис. 9. Оцінка основних причин не готовності зміни місця проживання для працевлаштування, %

Другою за значимістю причиною є відсутність житла, на яку вказали 32,3% опитаних. Це свідчить про те, що навіть за умов наявності роботи в іншому місці, відсутність доступного житла є значною перешкодою для переїзду. Інші причини, такі як недостатній розмір запропонованої заробітної плати (7,6%) та різноманітні інші обставини (5,7%), мають менший вплив, але також заслуговують на увагу.

Ці дані вказують на необхідність розробки програм, які б сприяли мобільності робочої сили, зокрема шляхом забезпечення доступного житла та фінансових стимулів для переїзду, а також врахування сімейних обставин у стратегіях працевлаштування.

2.4. МЕТОДИ ПОШУКУ РОБОТИ

Основним методом пошуку роботи серед зареєстрованих безробітних є звернення до Державної служби зайнятості, який обрали 47,9% респондентів. Це свідчить про значну роль державних інституцій у сприянні працевлаштуванню, особливо в умовах економічної нестабільності.

Водночас 16,2% безробітних шукають роботу через вебсайти для пошуку роботи, такі як Work.ua чи Robota.ua, що є популярним інструментом серед сучасних шукачів роботи. Такий самий відсоток використовує пошук через друзів та знайомих, що вказує на важливість серед безробітних неформальних зв'язків у процесі працевлаштування.

Рис. 10. Основні методи пошуку роботи, %

Менш популярними методами є використання професійних контактів (7,4%), соціальних мереж (6,9%) та безпосереднє звернення до компаній (3,6%). Інші способи були згадані лише 1,9% респондентів.

Ці дані вказують на те, що, попри зростання популярності онлайн-платформ, роль традиційних механізмів, таких як Державна служба зайнятості, залишається важливою. Удосконалення сервісів Державної служби зайнятості та розвиток цифрових навичок може значно покращити ефективність пошуку роботи для безробітних. В той же час, такі дані можуть свідчити про загалом низьку активність безробітних у самостійному пошуку роботи, що може бути пов'язано як з браком навичок з пошуку роботи, так і з недостатньою впевненістю у власних силах. Це підкреслює необхідність більш активного інформування безробітних про сучасні способи пошуку роботи та проведення тренінгів з розвитку відповідних навичок.

2.5. ПРИЧИНИ БЕЗРОБІТТЯ ТА МОТИВАЦІЯ ДО ЗАЙНЯТОСТІ ВРАЗЛИВИХ ГРУП

Самооцінка основних причин безробіття серед зареєстрованих безробітних з основних вразливих груп населення свідчить, що особи з інвалідністю найчастіше вказують на особисті або сімейні обставини як причину безробіття (39.3%). Для цієї групи також характерною причиною є недостатня кількість вакансій за професією/спеціальністю (15.6%).

Внутрішньо переміщені особи (ВПО) найбільше відзначають переїзд на нове місце (57.8%) як ключовий фактор, що пояснює їхню незайнятість. Учасники бойових дій (УБД) стикаються з особистими або сімейними обставинами (36%) і значним рівнем недостатньої оплати праці за професією, на їх думку (21%).

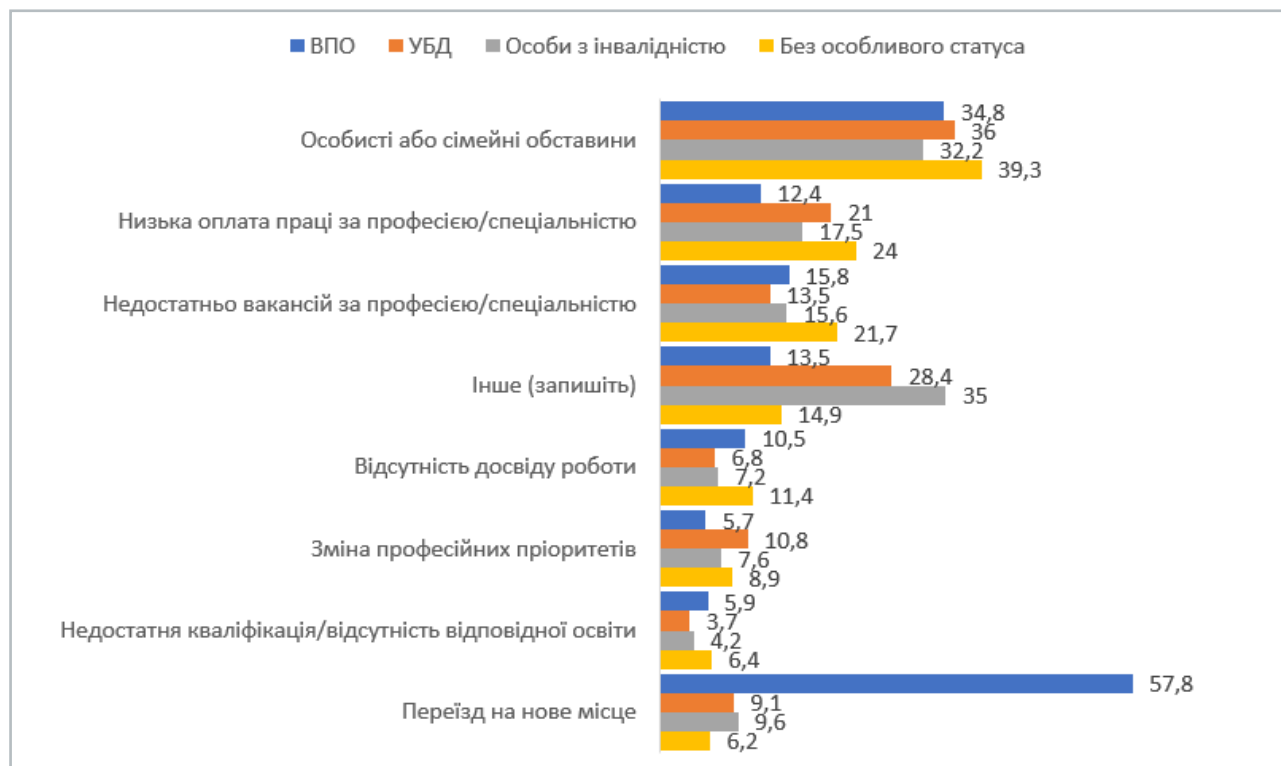

Рис. 11. Основні причини безробіття за самооцінкою зареєстрованих безробітних з уразливих груп населення, %

Аналіз показує, що представники вразливих груп мають специфічні причини безробіття, які відрізняються від безробітних без особливого статусу. Зокрема можна стверджувати, що особи уразливих категорій менш вимогливі до рівня заробітних плат. Ці відмінності підкреслюють необхідність індивідуального підходу до підтримки різних груп, заходи для учасників бойових дій, які враховують їхні унікальні потреби.

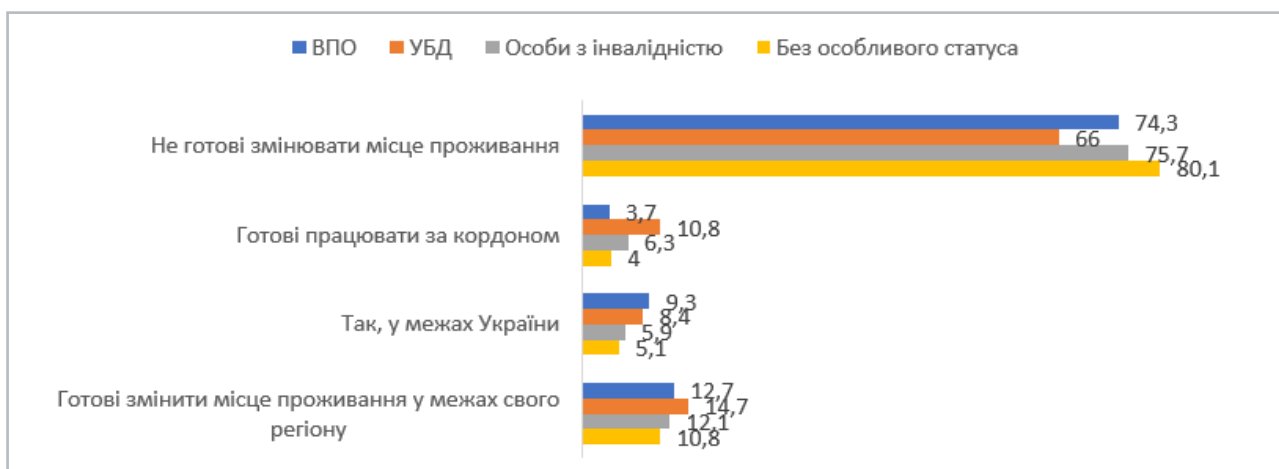

Рис. 12. Оцінка готовності змінити місце проживання для працевлаштування особами основних уразливих груп, %

Результати опитування підкреслюють високий рівень небажання змінювати місце проживання серед усіх груп, що є важливим фактором, який слід враховувати при розробці програм працевлаштування та підтримки мобільності.

Зображення від Freerik

Зображення від Freerik

Примітним є те, що особи з числа уразливих груп більш схильні до можливості змінити місце проживання, а найбільша частка осіб, готових до мобільності, відзначається у групі учасників бойових дій.

Найбільший рівень готовності працювати за кордоном відзначається серед учасників бойових дій (10.8%) та ВПО (6.3%), що може пояснюватися їхньою складною ситуацією.

Особи з інвалідністю (4%) та без особливого статусу (3.7%) демонструють меншу готовність до роботи за межами України.

Готовність змінити місце проживання у межах України або свого регіону є порівняно невисокою, причому цей показник найвищий серед ВПО (12.7% для регіону та 9.3% для України), що вказує на більшу мобільність цієї групи.

Найпоширенішою причиною є особисті життєві обставини, на які вказали від 68.1% до 76% респондентів у різних групах. Цей показник найвищий серед осіб з інвалідністю (74.2%)

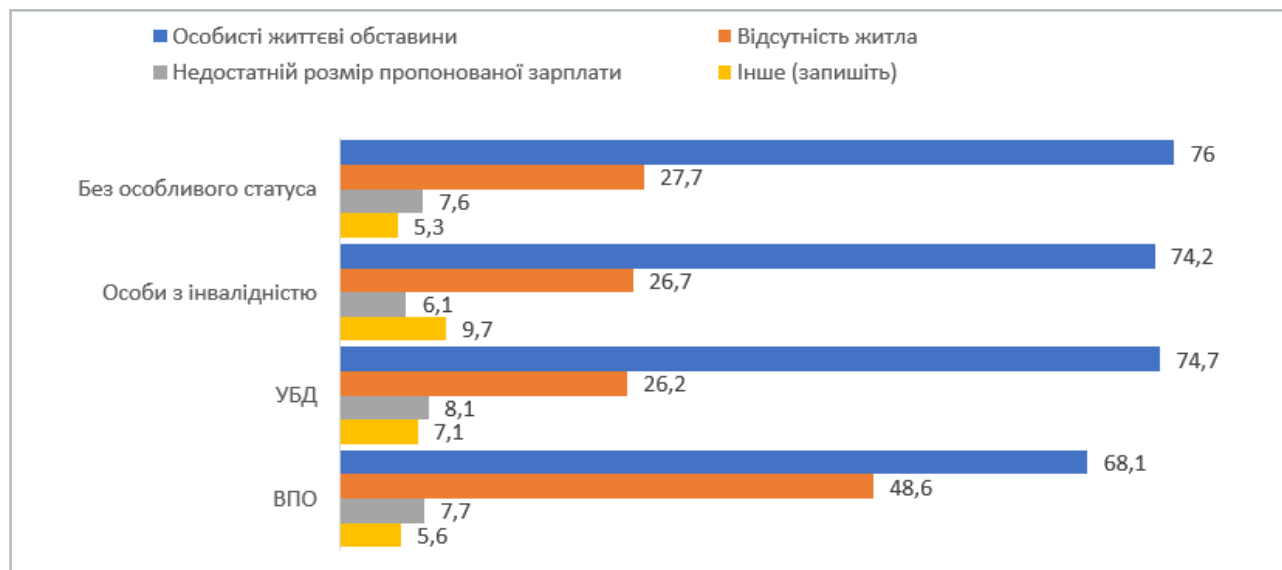

Рис. 13. Оцінка основних причин неготовності зміни місця проживання для працевлаштування особами основних уразливих груп, %

Відсутність житла зазначають як причину 48.6% ВПО, що значно перевищує показники інших груп, що вочевидь демонструє набутий досвід вимушеного переміщення та пережитих проблем з отримання житла, а також те, що при виборі місця перебування ВПО не відбулося швидкого працевлаштування, а також фактору безпеки. Для решти категорій цей фактор залишається відносно менш важливим (26.2–27.7%).

Порівняно із іншими, недостатній розмір пропонованої зарплати є менш значущою причиною. Важливо підкреслити, що причини неготовності до зміни місця проживання з метою працевлаштування істотно не відрізняються залежно від наявності статусу приналежності до уразливих груп.

Найвищий рівень пріоритету для всіх категорій має висока заробітна плата (56.6–63.5%). Цей чинник особливо важливий для безробітних без особливого статусу (63.5%) і менш значущий для ВПО (56.6%). На другому місці за важливістю — стабільність та безпека, яка отримала високі показники серед усіх груп (41.8–60.2%). Цей фактор найчастіше відзначають УБД (60.2%).

Гнучкий графік роботи є менш значущим порівняно з іншими, але для осіб без особливого статусу (44.1%) він має вагоме значення. Соціальний пакет від роботодавця важливий для всіх груп, особливо для осіб з інвалідністю (36.1%).

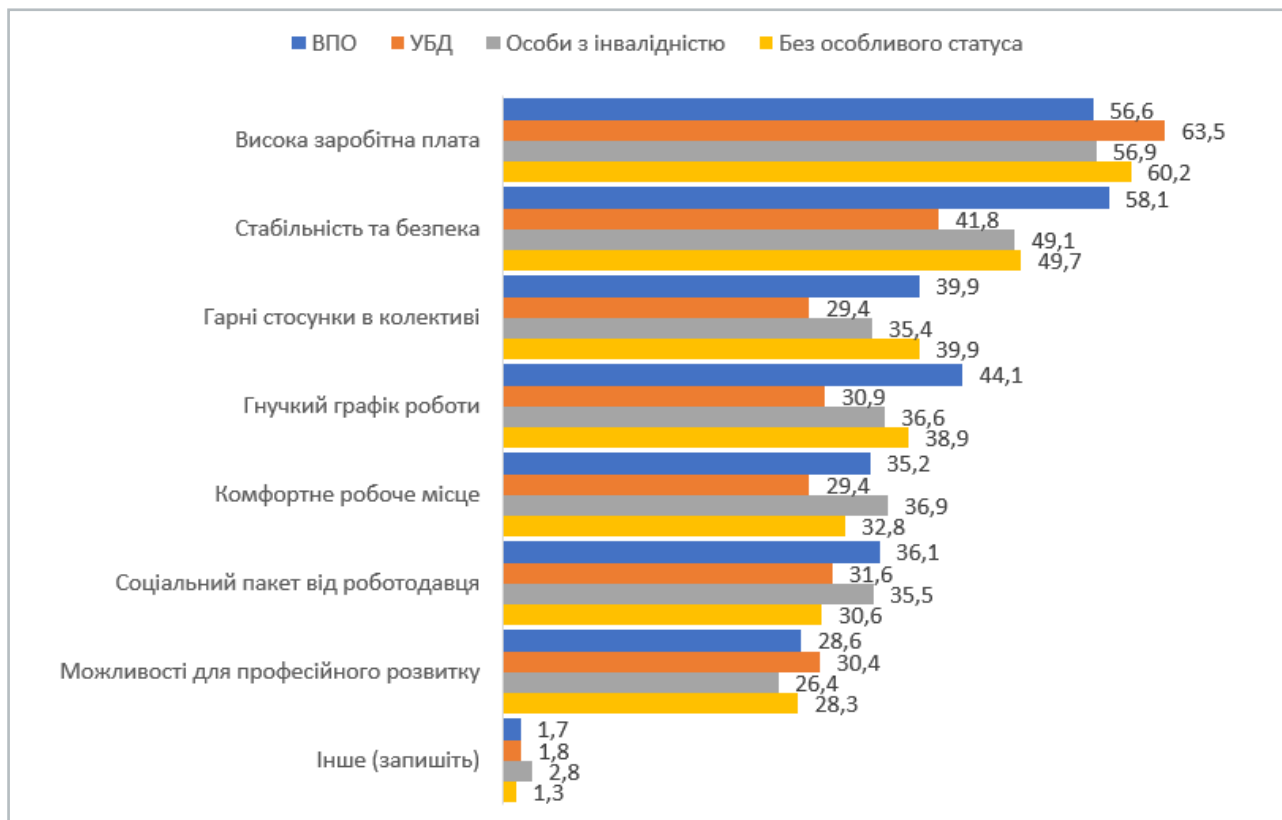

Рис. 14. Оцінка важливості основних чинників у роботі для основних уразливих групі, %

Найменш важливими чинниками вважаються можливості для професійного розвитку та інші фактори (1.3–2.8%).

3. ПРОФЕСІЙНІ ПРІОРИТЕТИ

3.1. БАЖАНА РОБОТА

Серед зареєстрованих безробітних 42,6% вважають за краще працювати за отриманою освітою. Працювати за професіями, за якими працювали на останньому місці роботи, готові 36% респондентів.

Водночас 19,5% зазначили, що не можуть працювати, що може бути пов'язано зі станом здоров'я, соціальними обставинами або іншими факторами. Лише 1,9% респондентів вказали, що не хочуть працювати, і це свідчить про високий рівень зацікавленості більшості безробітних у працевлаштуванні.

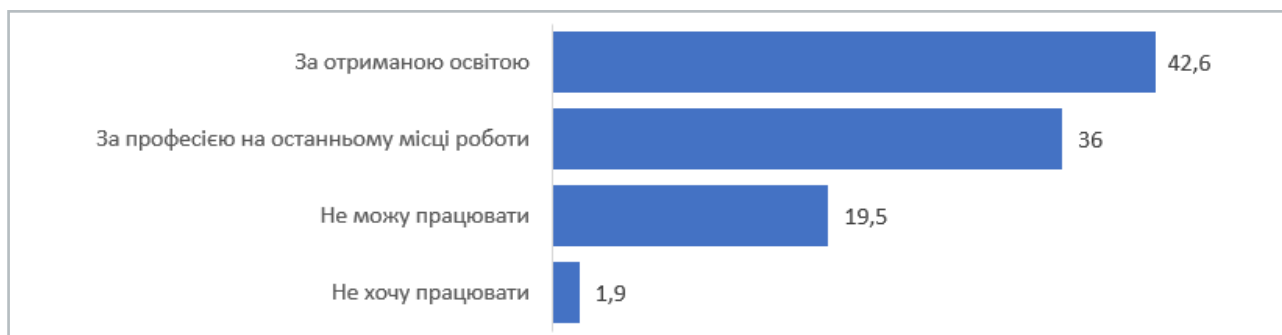

Рис. 15. Оцінка бажаної роботи, %

Ці дані демонструють, що для значної частини безробітних важливим є збереження професійної ідентичності та використання своїх компетенцій.

3.2. ПРОФЕСІЙНИЙ ВИБІР

У професійній структурі бажаної роботи за розділами класифікатора професій найбільша частка припадає на професії, що вимагають вищої освіти. Так професії групи професіоналів становлять 24% опитаних, фахівці — 20%, а керівники – 7% респондентів. Бажану роботу за професіями торгівлі та послуг відзначили 16%, респондентів. Серед професій кваліфікованих робітників найбільше бажають працювати з інструментом — їх частка становить 13%. Далі йдуть робітники з обслуговування устаткування та машин із показником у 8%, технічні службовці — 6%. Найпростіші професії обирають 5% опитаних. Найменшу частку, лише 1%, займають кваліфіковані робітники у сільському, лісовому та рибному господарстві.

Рис. 16. Професійна структура бажаної роботи для безробітних за розділами класифікатора професій, %

Зображення від Freepik

В цілому такі дані свідчать про істотні диспропорції на ринку праці, оскільки бажана робота для безробітних здебільшого не відповідає потребам роботодавців. Дані опитування роботодавців щодо затребуваних професій та навичок свідчать, що найбільш затребуваними для роботодавців є професії у сфері торгівлі й послуг, а також робітники з обслуговування устаткування та машин.

Рис. 17. Бажана робота зареєстрованих безробітних та затребувані роботодавцями професії, за розділами класифікатора професій, %

Найбільш відчутні диспропорції між попитом на ринку праці та бажаннями зареєстрованих безробітних відзначаються для професіоналів, фахівців і працівників з обслуговування устаткування. Вочевидь можна стверджувати: для зареєстрованих безробітних має місце освітній дисбаланс, що характеризується перевищенням їх рівня освіти та професійних очікувань працівників реальним вимогам вакансій, які вони можуть зайняти на ринку праці. Напевно така ситуація виникає через переорієнтацію населення на здобуття вищої освіти без урахування реального попиту на кваліфікованих робітників та фахівців на ринку праці.

	БАЖАНІ ПРОФЕСІЇ ДЛЯ БЕЗРОБІТНИХ	ЗАТРЕБУВАНІ ПРОФЕСІЇ ДЛЯ РОБОТОДАВЦІВ
1.	Бухгалтер	Водій автотранспортних засобів
2.	Кухар	Підсобний робітник
3.	Економіст	Бухгалтер
4.	Вчитель закладу загальної середньої освіти	Молодша медична сестра (медичний брат)
5.	Продавець-консультант	Тракторист-машиніст сільськогосподарського (лісгосподарського) виробництва
6.	Швачка	Охоронець
7.	Менеджер (управитель)	Кухар
8.	Менеджер (управитель) із збуту	Прибиральник службових приміщень
9.	Юрист	Швачка
10.	Інженер	Продавець-консультант

Табл. 2. ТОП-10 професій бажаної роботи для безробітних та затребуваних для роботодавцями, %

Серед професій, за якими б хотіли працювати безробітні, професії Бухгалтер, Кухар, Продавець-консультант та Швачка є затребувані роботодавцями

Варто відзначити, що 7 з 10 наведених у переліку бажаних професій для безробітних є професіями вищої освіти, в той час як для роботодавців найбільш затребуваними є професії професійно-технічної освіти.

Тим не менш, загалом бажані професії для безробітних є доволі поширеними на ринку праці, особливо, це стосується професій Менеджер (управитель) із збуту, а також Інженер. Така ситуація в цілому підкреслює наявність істотного територіального дисбалансу на ринку праці.

3.3. БАЖАНИЙ ГРАФІК/РЕЖИМ РОБОТИ

Більшість зареєстрованих безробітних (55,6%) віддають перевагу повному робочому дню, що свідчить про бажання отримувати стабільний дохід та мати чіткий робочий графік. Водночас 32,9% респондентів зазначили, що їм підходить неповний робочий день.

Цікаво, що дистанційна робота та гібридний режим також викликають інтерес: їх обрали 21,6% та 21,8% опитаних відповідно. Це підкреслює зростання популярності сучасних форматів зайнятості, які дозволяють організовувати гнучкий робочий процес. Лише 2,3% респондентів вказали інші режими роботи, що свідчить про відносно невелику кількість шукачів із нестандартними вимогами до графіка.

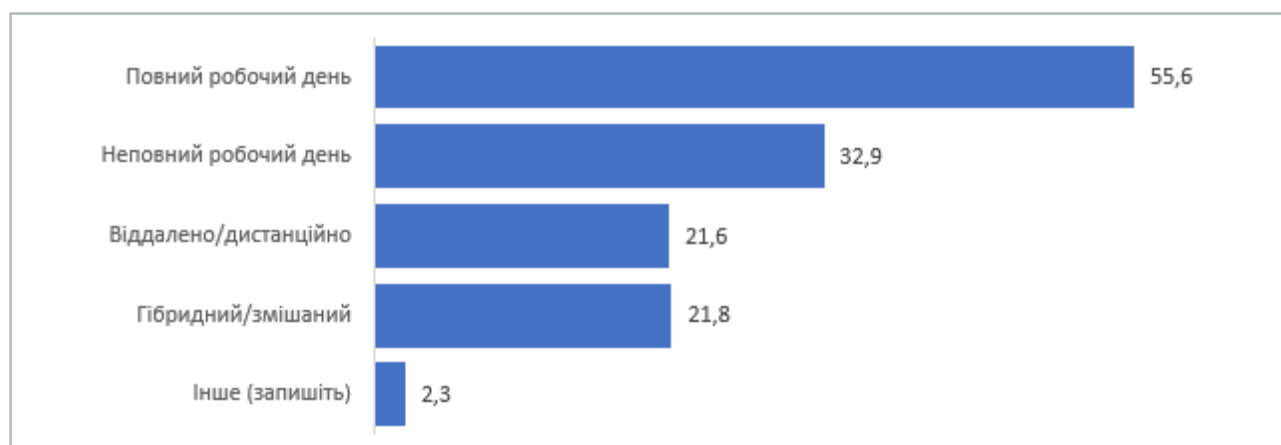

Рис. 18. Оцінка підходящого графіку/режиму роботи, %

Загалом дані демонструють, що, хоча традиційний повний робочий день залишається пріоритетом для більшості, зростає зацікавленість у гнучких форматах роботи.

3.4. ВИМОГИ ДО ОПЛАТИ ПРАЦІ

Очікування заробітної плати серед зареєстрованих безробітних варіюються в широкому діапазоні. Найбільша частка опитаних (25,26%) орієнтується на дохід у межах 8 001–12 000 грн, що є найпоширенішим рівнем очікувань. Дещо менша частка респондентів (24,03%) зазначає бажаний рівень зарплати в межах 12 001–16 000 грн.

Помітна частка опитаних (21,78%) розраховує на зарплату від 16 001 до 20 000 грн, а 20,03% очікують заробітну плату понад 20 000 грн.

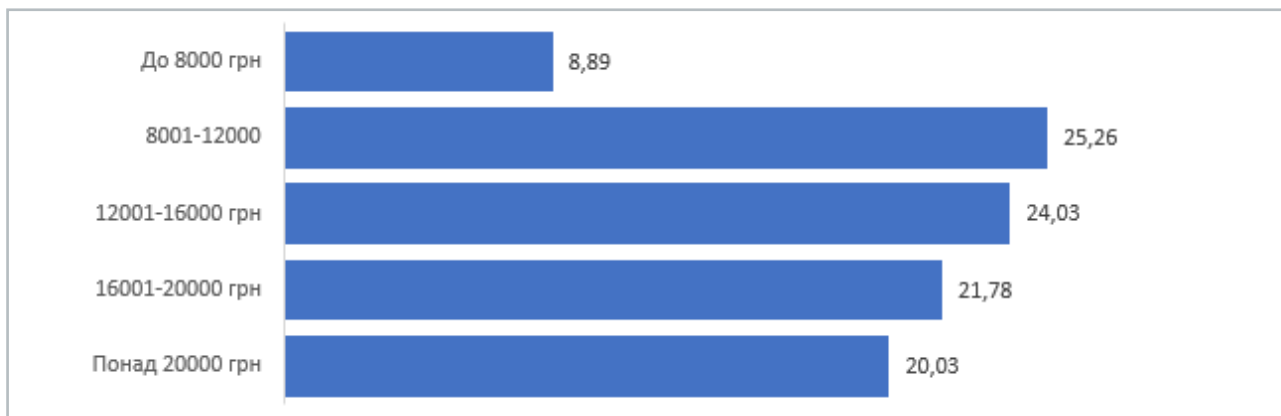

Рис. 19. Очікуваний розмір заробітної плати, %

Лише 8,89% респондентів готові працювати за зарплату до 8 000 грн, що є показником низької привабливості робочих місць із мінімальним доходом.

Варто зазначити, що, за даними Пенсійного Фонду України¹, станом на вересень 2024 року середня заробітна плата в Україні складала 18021 грн. Дещо вищий показник середньої зарплати публікує Work.ua.² Так, у січні 2025 року, на основі 175 тис. вакансій, середня заробітна плата складала 22500 грн. Така ситуація в цілому підкреслює адекватність зарплатних очікувань безробітних. Водночас це дає підстави для припущення щодо переоцінки значення чинника заробітної плати у порівнянні із іншими чинниками вибору роботи, таких як стабільність безпека тощо.

Очікування щодо розміру заробітної плати серед зареєстрованих безробітних значно різняться залежно від статі. Жінки частіше орієнтуються на нижчі зарплати: 27,9% з них очікують дохід у межах 8 001–12 000 грн, тоді як серед чоловіків ця частка становить лише 12,3%. Подібна тенденція простежується й у категорії до 8 000 грн: 9,9% жінок готові працювати за таку зарплату порівняно з 4% чоловіків.

¹ <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/salary/average/pfu/>

² <https://www.work.ua/salary-all/>

Чоловіки, натомість, мають значно вищі очікування. Найбільша частка чоловіків (42,2%) прагнуть заробітної плати понад 20 000 грн, тоді як серед жінок лише 15,5% розраховують на такий рівень доходу. У діапазоні 16 001–20 000 грн чоловіки також переважають (25,1% проти 21,1% серед жінок).

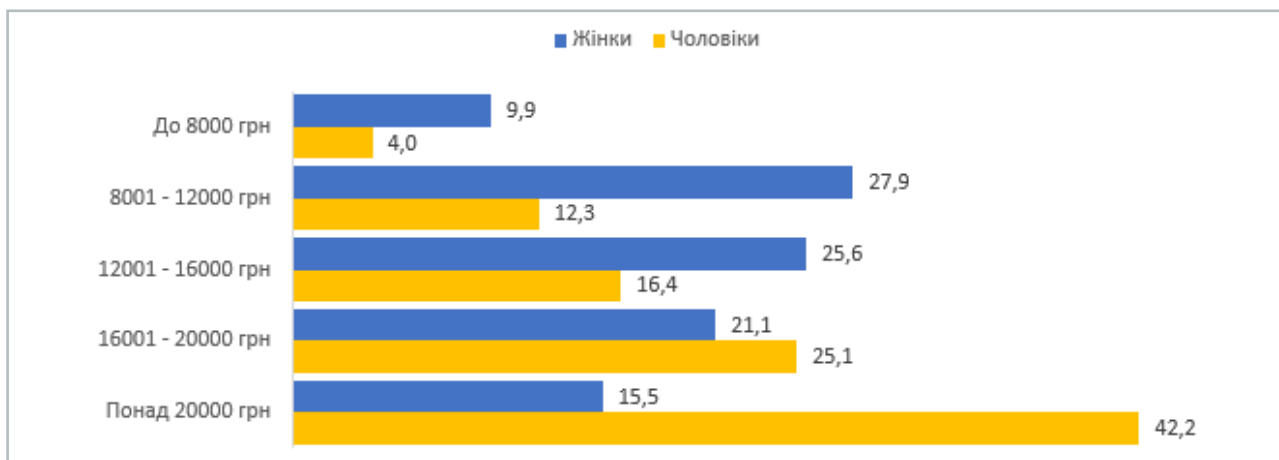

Рис. 20. Очікуваний розмір заробітної плати за статтю, %

Ці дані свідчать про значний гендерний розрив у фінансових очікуваннях, що може бути обумовлено як відмінностями у професійних сферах, так і певними стереотипами. Для зменшення цього розриву важливо стимулювати усуненню гендерних стереотипів на ринку праці.

Очікування щодо розміру заробітної плати також суттєво різняться залежно від вікових груп. Наймолодші безробітні (18–25 років) мають найнижчі очікування: 25,9% готові працювати за зарплату в межах 8 001–12 000 грн, а 10,3% навіть за дохід до 8 000 грн. У старших вікових групах очікування поступово зростають.

Для вікової групи 26–35 років частка тих, хто очікує заробітну плату понад 20 000 грн, складає 20,4%, а 24,6% орієнтуються на дохід у межах 8 001–12 000 грн. У групах 36–44 та 45–54 років найбільш популярними є очікування в діапазоні 12 001–16 000 грн і 16 001–20 000 грн, що свідчить про їхні вищі амбіції, засновані на досвіді.

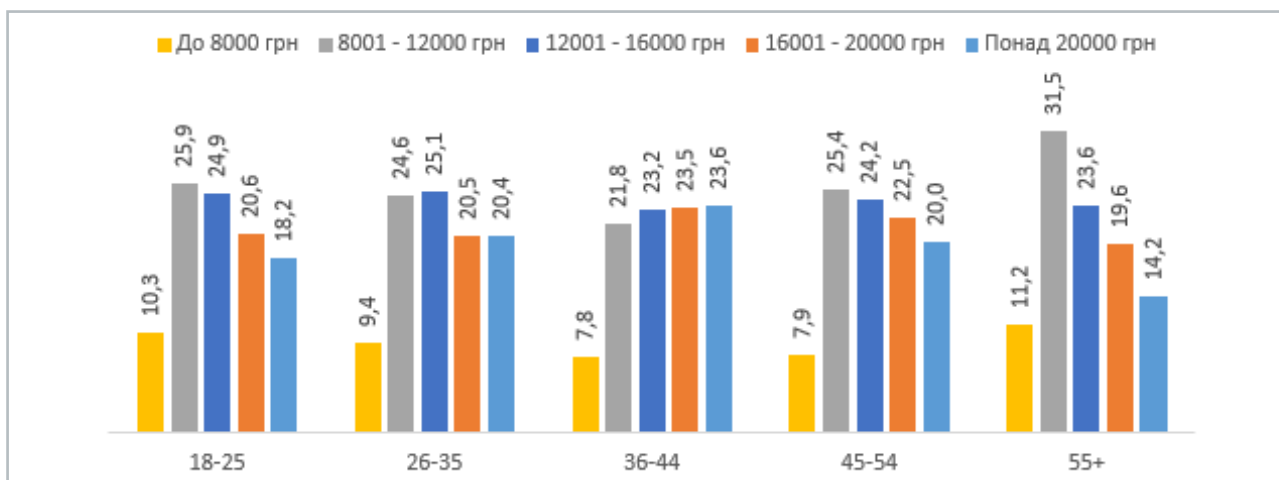

Рис. 21. Очікуваний розмір заробітної плати за віковими групами, %

Найвищі зарплатні очікування характерні для найстаршої групи (55+): 31,5% з них прагнуть доходу понад 20 000 грн, що є найвищим показником серед усіх груп. Це може бути пов'язано з досвідом роботи та їх більш високими професійними компетенціями.

Ці дані вказують на те, що очікування щодо заробітної плати зростають із віком, відображаючи як потреби, так і амбіції шукачів роботи. Для молоді варто акцентувати увагу на програмах кар'єрного зростання.

Очікування щодо розміру заробітної плати суттєво різняться залежно від рівня освіти. Найнижчі зарплатні очікування мають особи з неповною середньою освітою: 33,4% з них орієнтуються на дохід у межах 8 001–12 000 грн, а 19,2% готові працювати за зарплату до 8 000 грн. Серед осіб із повною середньою освітою 24,8% також очікують дохід у межах 8 001–12 000 грн, однак їхні очікування є трохи вищими, ніж у першій групі.

Безробітні з професійно-технічною освітою орієнтуються на більш високі зарплати: 29,2% прагнуть отримувати 12 001–16 000 грн, а 26% — понад 16 000 грн. Найвищі очікування щодо заробітної плати мають особи з вищою освітою: 33,4% з них розраховують на дохід понад 20 000 грн, що свідчить про впевненість у своїй конкурентоспроможності на ринку праці.

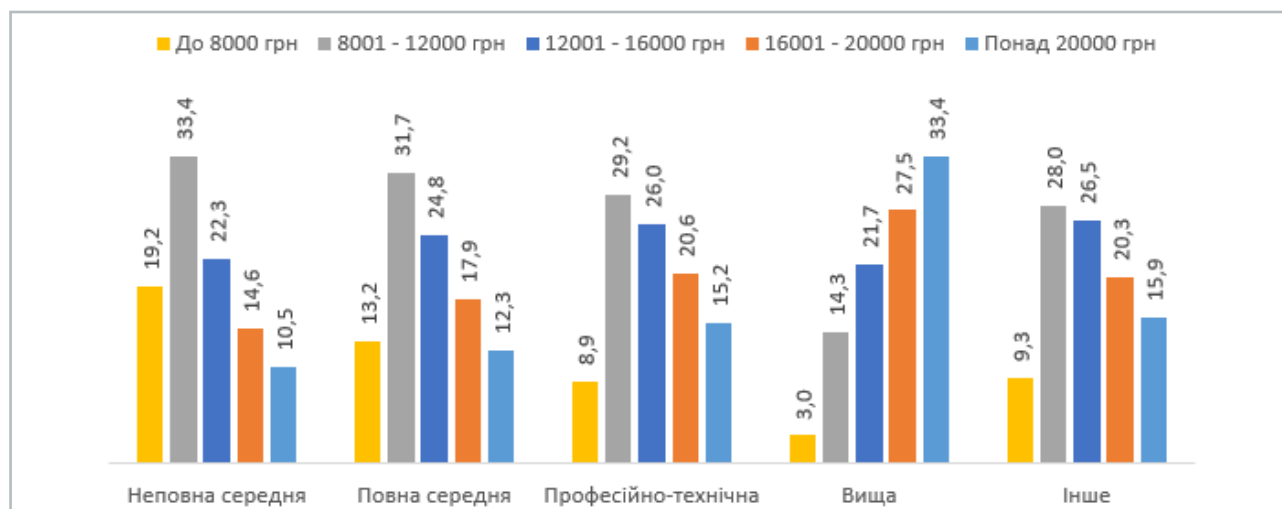

Рис. 22. Очікуваний розмір заробітної плати за рівнем освіти, %

Зазначимо, що категорія "інше" охоплює різноманітні комбінації рівнів освіти, включно з науковими ступенями. Серед цієї категорії частка тих, хто очікує заробітну плату понад 20 000 грн складає 28%.

Загалом дані демонструють, що рівень освіти має значний вплив на очікування безробітних щодо заробітної плати.

Очікуваний розмір заробітної плати суттєво відрізняється залежно від регіону, що відображає регіональні економічні особливості та відмінності в рівні життя.

Місто Київ демонструє найвищі зарплатні очікування: 70% безробітних прагнуть отримувати понад 20 000 грн, що значно перевищує середній показник по Україні. Львівська область також вирізняється високими очікуваннями: 30% респондентів розраховують на дохід у межах 16 001–20 000 грн, а ще 26% — понад 20 000 грн.

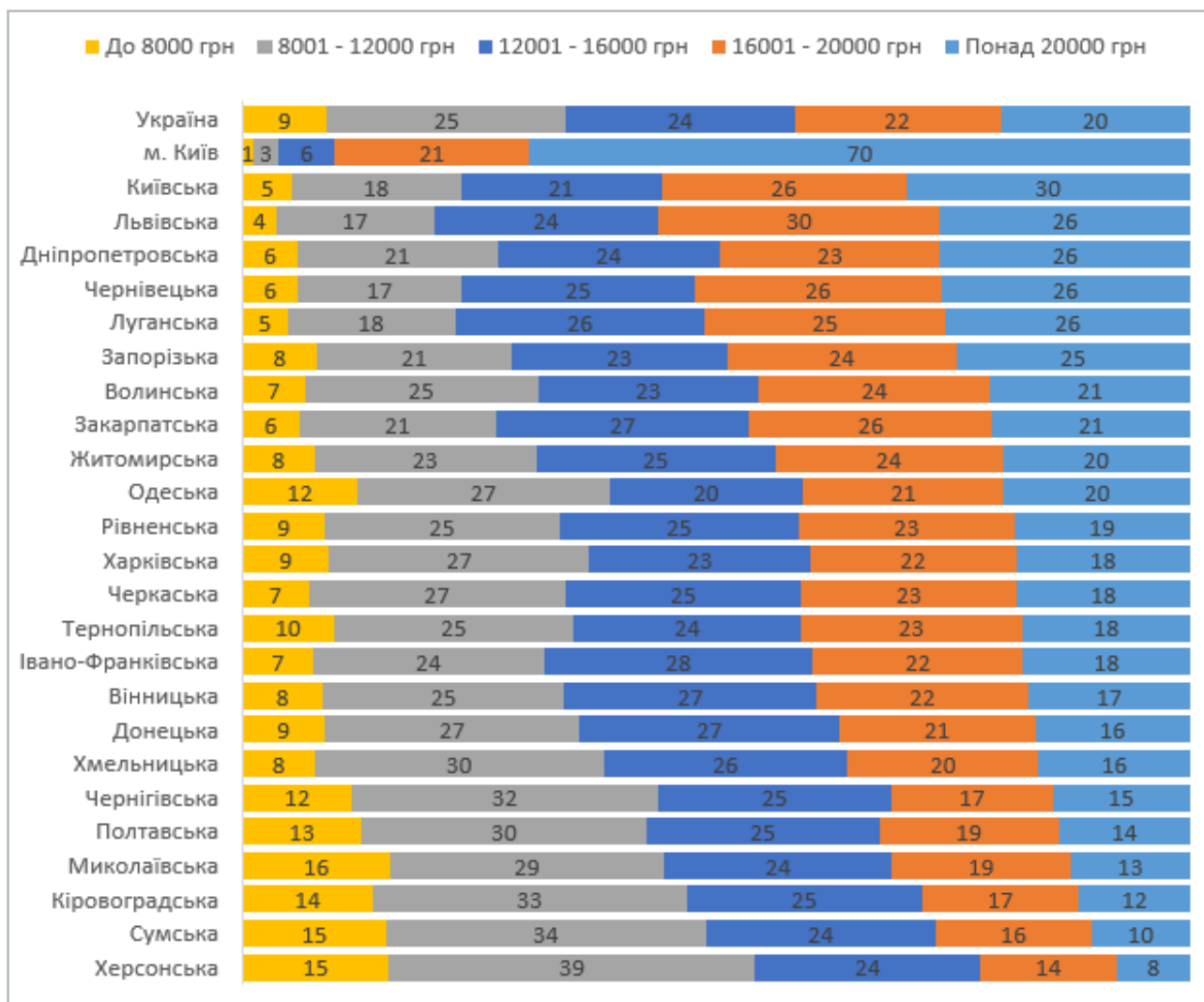

Рис. 23. Очікуваний розмір заробітної плати за регіонами, %

Регіони, що перебувають в зоні активних бойових дій або зазнали значних руйнувань, такі як Херсонська та Сумська області, демонструють нижчі зарплатні очікування. У цих регіонах 39% і 34% безробітних відповідно орієнтуються на дохід у межах 8 001–12 000 грн. Це може бути пов'язано з обмеженими можливостями та відсутністю стабільних робочих місць.

Війна значно вплинула на ринок праці в цих регіонах, створивши складні умови для економічного відновлення. Водночас безробітні в цих областях можуть бути готові працювати за нижчу зарплату через обмежений вибір вакансій і необхідність підтримувати базовий рівень життя.

3.5. ПРОФЕСІЙНІ ПРІОРИТЕТИ УРАЗЛИВИХ ГРУП

Уразливі категорії демонструють прагнення до зайнятості, особливо за фахом або за здобутою освітою, але водночас потребують додаткової підтримки у зв'язку з їхніми специфічними потребами. Відзначається, що для осіб уразливих груп робота за отриманою освітою є менш важливою у порівнянні із безробітними, що не мають особливого статусу.

Серед представників уразливих категорій спостерігаються помітні відмінності у виборі бажаного типу роботи. ВПО найбільше орієнтуються на роботу за професією за якою працювали востаннє (37%) Подібні тенденції характерні для УБД, де показники становлять 35.3% і 35% відповідно.

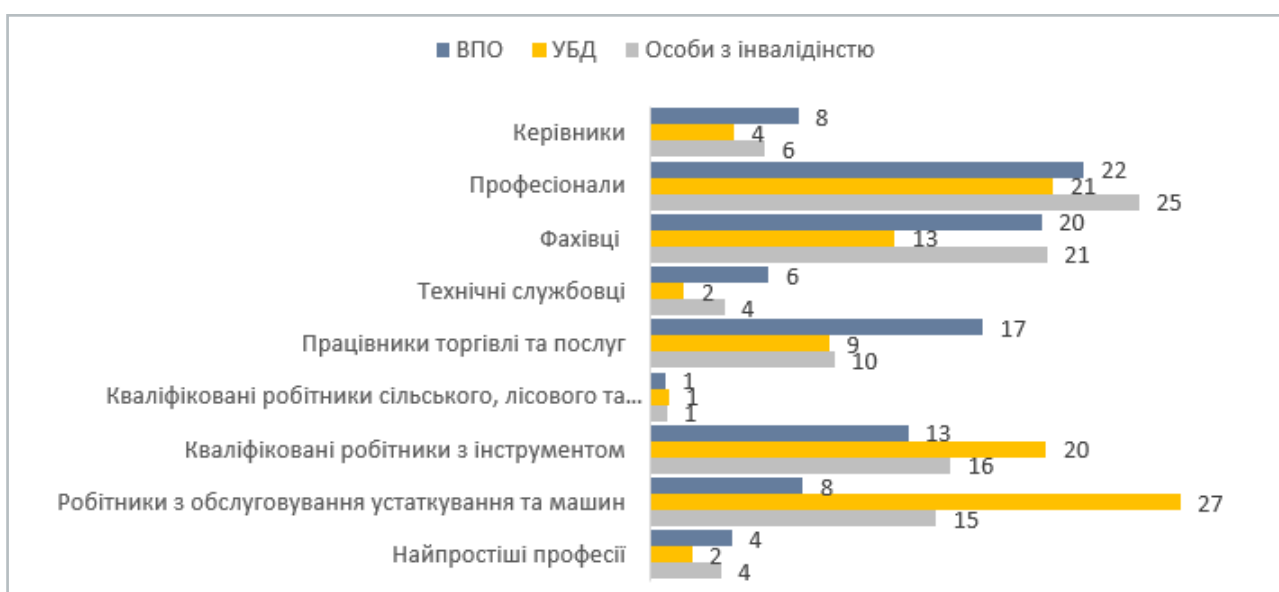

Рис. 24. Оцінка бажаної роботи уразливими групами, %

Для осіб з інвалідністю відзначається значний показник тих, хто не може працювати (27.3%), що пояснюється фізичними або психологічними обмеженнями. Водночас, для цієї категорії робота за здобутою професією (32.9%) також є важливою. Цікаво, що частка тих, хто не хоче працювати, є низькою серед усіх уразливих груп і варіюється від 1.3% до 2.5%, що вказує на високий рівень мотивації до праці.

Професійна структура бажаної роботи для безробітних уразливих категорій, як і для безробітних, загалом демонструє загальну невідповідність потребам роботодавців. Здебільшого безробітні уразливих груп бажають працювати за професіями, що потребують вищої освіти. На робітничі професії (що є найбільш затребувані у роботодавців) серед уразливих груп безробітних найбільше зорієнтовані учасники бойових дій (ветерани).

Уразливі категорії демонструють високий рівень гнучкості у виборі робочого графіка, але потребують додаткових умов, що враховують їхні потреби, зокрема, для забезпечення можливостей неповної або дистанційної зайнятості.

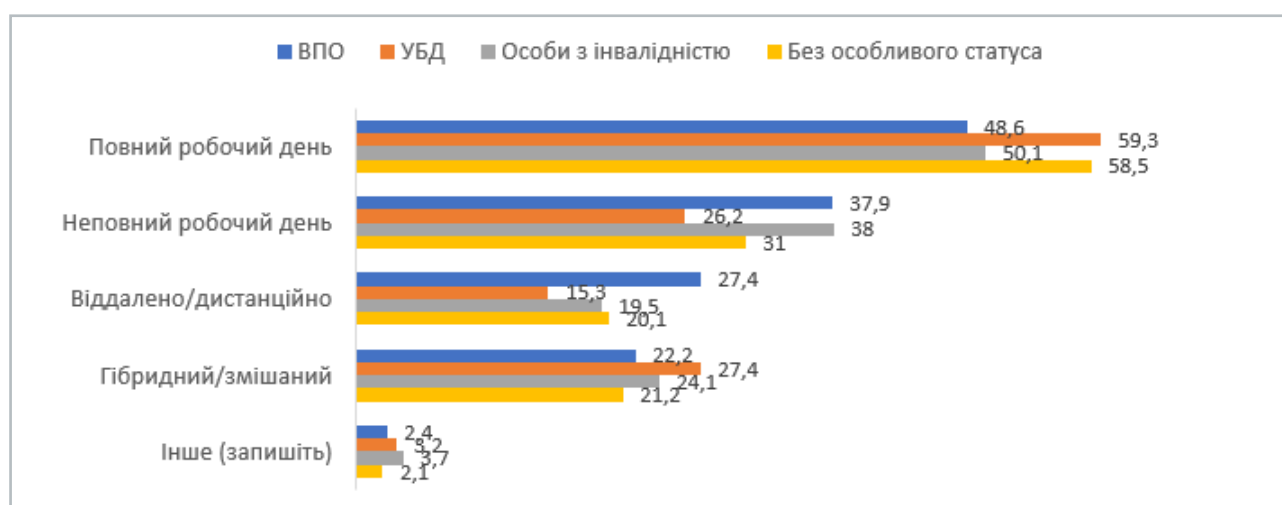

Рис. 25. Оцінка підходящого графіку/режиму роботи для уразливих груп, %

Для ВПО та осіб з інвалідністю характерна нижча частка тих, хто віддає перевагу повному робочому дню (48.6% і 50.1% відповідно) порівняно з групою без особливого статусу (59.3%).

Натомість, неповний робочий день значно популярніший серед осіб з інвалідністю (31%), що може бути зумовлено станом здоров'я та/або обмеженими можливостями. Аналогічно, віддалена/дистанційна робота більше приваблює цю категорію (20.1%) у порівнянні з іншими групами.

Також гібридний/змішаний графік отримав відносно рівний рівень зацікавленості серед усіх груп (від 21.2% до 27.4%), що свідчить про загальну адаптивність до нових форматів роботи.

Уразливі категорії демонструють широкий спектр очікувань щодо заробітної плати, що свідчить про необхідність більшої індивідуалізації підходів до працевлаштування з урахуванням їхніх можливостей і потреб.

Аналіз очікуваного розміру заробітної плати серед уразливих груп населення демонструє суттєві відмінності у фінансових запитах. Ветерани (УБД) мають найвищі очікування, зокрема,

майже половина з них (49.2%) вказує на бажання отримувати понад 20,000 грн на місяць, це напряму пов'язано з їх статусом УБД. Натомість серед осіб з інвалідністю та ВПО ця частка значно нижча – 19.2% та 16.9% відповідно.

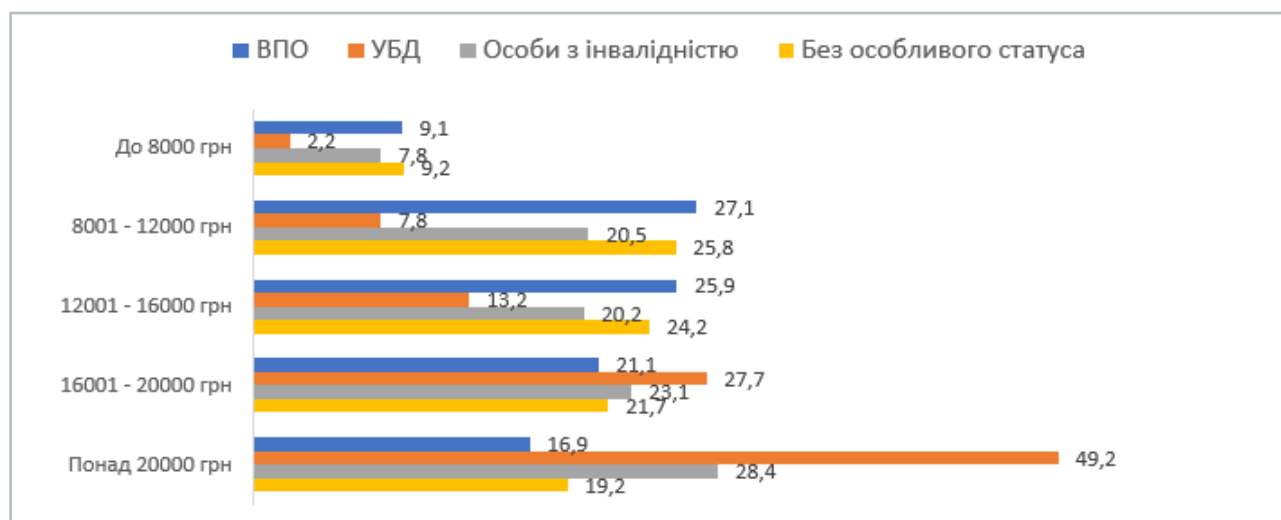

Рис. 26. Очікуваний розмір зарплатної плати для уразливих груп, %

Серед осіб без особливого статусу частка тих, хто орієнтується на високий дохід понад 20,000 грн, становить 28.4%, що є посереднім показником серед усіх категорій. Найнижчі очікування (<8,000 грн) характерні переважно для осіб з інвалідністю (9.1%) та ВПО (7.8%).

4. ПОТРЕБИ У НАВЧАННІ

4.1. ГОТОВНІСТЬ ДО ЗМІНИ ПРОФЕСІЇ

Готовність змінити професію для працевлаштування демонструє розмаїття позицій серед зареєстрованих безробітних. Більшість респондентів (47,2%) розглядають можливість зміни професії, що свідчить про їхню гнучкість і готовність адаптуватися до сучасних умов ринку праці. Водночас 29,6% опитаних не готові до таких змін. Лише 23,1% респондентів однозначно готові змінити професію.

Рис. 27. Готовність змінити професію для працевлаштування, %

Ці дані підкреслюють важливість профорієнтації до потреб ринку праці та створення можливостей для професійного перенавчання та розвитку, особливо для тих, хто готовий або розглядає можливість зміни професії.

Готовність змінити професію для працевлаштування значно варіюється залежно від вікових груп. Найвищий рівень готовності серед молоді (18–25 років), де 26,6% респондентів

готові змінити професію, тоді як ще 48,7% розглядають таку можливість. Це свідчить про гнучкість молодих людей, які знаходяться на початку свого професійного шляху.

У вікових групах 26–35 і 36–44 років рівень готовності до зміни професії знижується до 23,1% і 24,6% відповідно.

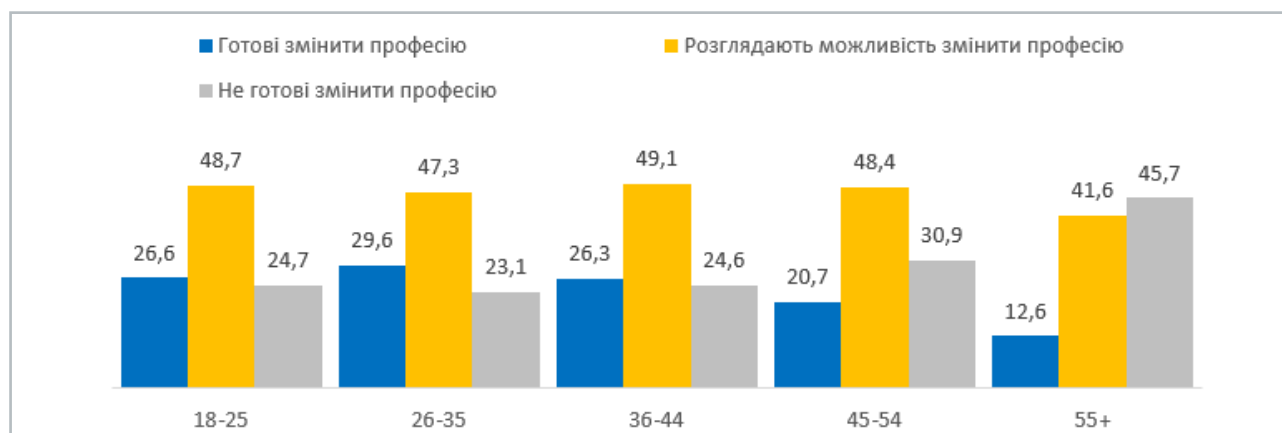

Рис. 28. Готовність змінити професію, за основними віковими групами, %

Ситуація суттєво змінюється у віковій групі 45–54 років: лише 20,7% готові до кардинальних змін, тоді як 48,4% залишаються відкритими до такої можливості. У найстаршій групі (55+ років) готовність змінити професію є найнижчою (12,6%), а 45,7% опитаних взагалі не готові до змін. Наближення пенсійного віку не мотивує людей змінювати звичну сферу.

Загалом дані свідчать про те, що гнучкість у зміні професії знижується з віком. Це підкреслює важливість розробки вікових програм популяризації та підтримки для перенавчання, які б враховували специфіку кожної групи та сприяли їхній інтеграції у ринок праці.

4.2. ПРИЧИНИ НЕГОТОВНОСТІ ДО ЗМІНИ ПРОФЕСІЇ

Основними причинами неготовності до зміни професії серед зареєстрованих безробітних є переконання, що це не розв'яже їхнє питання, що відзначили 44,4% респондентів. Це вказує на відсутність зрозумілої та доступної інформації про те, що зміна професії може покращити їхнє становище на ринку праці.

Ще 32,2% зазначили, що для них це складно, що може свідчити про недостатність інформації про навчання та всі його можливості. Менша частка, 16,9%, вважає, що зміна професії займає занадто багато часу, що теж обумовлено відсутністю інформації про різні програми і терміни навчання, а також про неформальну освіту та її визнання.

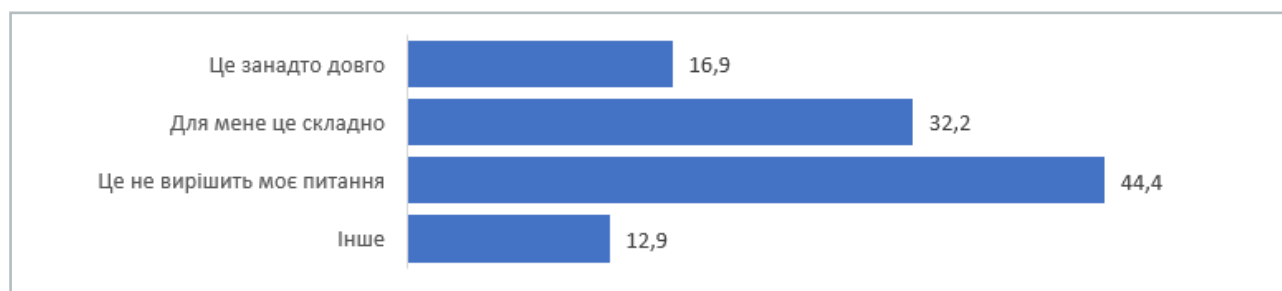

Рис. 29. Основні причини неготовності до зміни професії, %

Категорія "Інше" (12,9%) включає індивідуальні обставини, такі як стан здоров'я, особисті зобов'язання, а також розуміння ситуації на місцевому ринку праці.

Ці дані підкреслюють необхідність інформаційної підтримки, розробки коротко-строчкових програм перенавчання та створення умов, які б полегшили процес зміни професії, особливо для тих, хто сумнівається у її доцільності.

4.3. ОСНОВНІ ПРОФЕСІЇ НА ЯКІ ХОТІЛИ Б НАВЧАТИСЬ

Професійна структура бажаного напрямку навчання за розділами класифікатора професій демонструє, що найбільший попит серед зареєстрованих безробітних має сфера торгівлі та послуг (27.1%), що дуже часто пов'язано з відсутністю спеціальної освіти або кваліфікації для такої роботи. Друге місце займають професіонали (26.4%), що свідчить про бажання підвищувати кваліфікацію в галузях, які вимагають спеціальних знань.

Рис. 30. Професійна структура бажаного напрямку навчання за розділами класифікатора професій, %

Також значний інтерес викликає напрямок для фахівців (17.4%), що охоплює професії з технічними та прикладними функціями. Водночас керівники (6.3%) та технічні службовці (5.5%) мають порівняно менший попит.

Найменшу цікавість безробітних викликають професії у категоріях кваліфікованих робітників сільського та лісового господарства (0.6%) та найпростіших професій (1.7%). Це свідчить про низьку зацікавленість безробітних у професіях, які зазвичай вимагають фізичної праці або базових навичок, але при цьому саме за цими професіями найнижчий показник серед безробітних.

Рис. 31. Затребувані професії та пріоритети навчання безробітних, за розділами класифікатора професій, %

Порівняння структури потреб роботодавців із пріоритетами навчання безробітних свідчить про їх невідповідність. Безробітні здебільшого прагнуть підвищувати наявний рівень освіти, в той час як потреби роботодавців зосереджені переважно у сфері робітничих професій.

№	Професія
1.	Кухар
2.	Бухгалтер
3.	Психолог
4.	Перукар (перукар-модельєр)
5.	Продавець-консультант
6.	Інженер-програміст
7.	Менеджер (управитель)
8.	Водій автотранспортних засобів
9.	Швачка
10.	Сестра медична (брат медичний)

Табл. 4. ТОП-10 найбільш бажаних напрямів навчання

Серед найбільш популярних професій для навчання у професійній групі працівників торгівлі й послуг можна відзначити професії індустрії краси (перукарі, манікюрниці, візажисти, косметики тощо, які часто не вимагають офіційної занятості та спеціальної освіти), а також продавців (продавців-консультантів, продавців продовольчих товарів, які так само не вимагають спеціальної освіти для такої роботи і мають один з найбільших показників обертаємості).

Водночас можна констатувати, що серед пріоритетів навчання відсутні затребувані робітничі професії промислових секторів, таких як Видобувна промисловість, Металургія, Енергетика тощо.

Вочевидь, що найбільш значущими характеристиками ринку праці є регіональний дисбаланс та невідповідність наявних кваліфікацій пропонуваним роботодавцями вакансій.

4.4. ПОТРЕБИ У НАВЧАННІ УРАЗЛИВИХ ГРУП

Аналіз готовності змінити професію серед уразливих категорій населення показує, що найбільша частка тих, хто розглядає таку можливість, належить до внутрішньо переміщених осіб (ВПО) – 49.9%. Схожі показники спостерігаються у ветеранів (УБД) та осіб з інвалідністю – 47.8% і 48.2% відповідно. Натомість серед осіб без особливого статусу цей показник дещо нижчий – 46.3%.

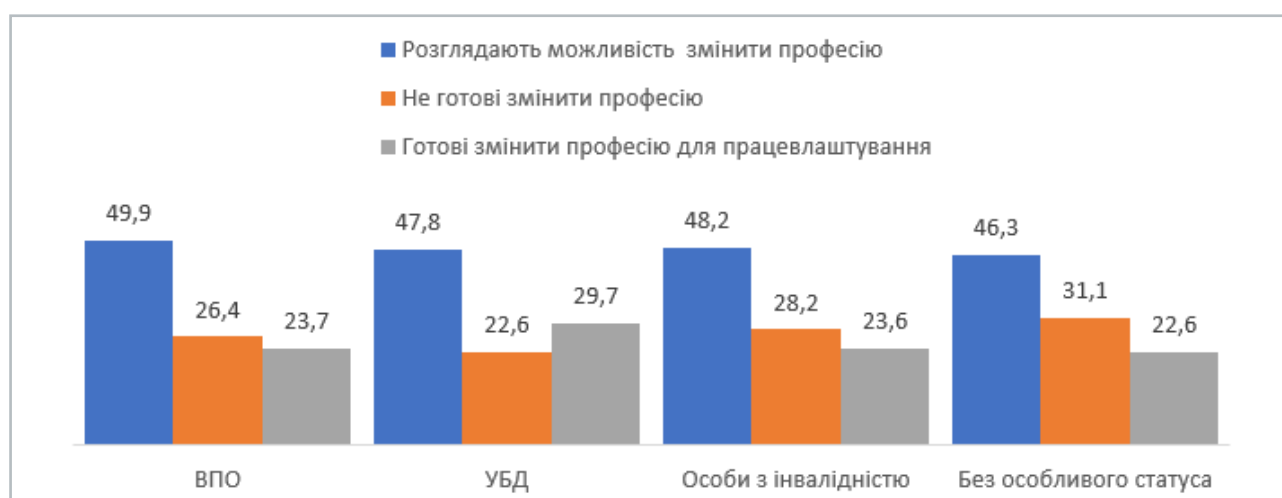

Рис. 32. Готовність змінити професію для працевлаштування уразливими групами, %

Щодо тих, хто не готовий змінювати професію, найбільша їх частка відзначається серед осіб без особливого статусу – 31.1%, тоді як уразливі категорії демонструють нижчий рівень незгоди, зокрема серед ветеранів – лише 22.6%. Частка тих, хто вже готовий до зміни професії, варіюється від 22.6% до 29.7%, що свідчить про певну відкритість до адаптації серед усіх категорій.

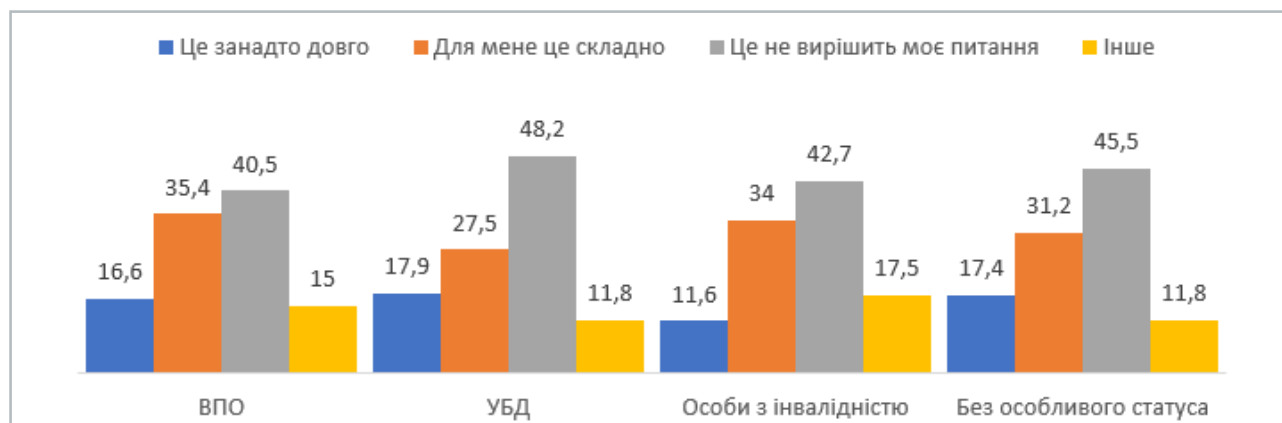

Рис. 33. Основні причини неготовності до зміни професії уразливими групами, %

Вочевидь уразливі категорії населення демонструють високу готовність розглянути зміну професії, що може бути результатом складнощів із працевлаштуванням у нинішній сфері діяльності. Це підкреслює потребу в програмах перенавчання, які враховують специфіку різних груп.

Аналіз основних причин, які стримують уразливі категорії від зміни професії, демонструє значні відмінності між групами. Серед ветеранів (УБД) основною перешкодою є те, що зміна професії не вирішить їхньої ситуації – цю причину зазначають 48.2%. Аналогічно серед осіб з інвалідністю і осіб без особливого статусу ця причина є найбільш поширеною, її обирають 42.7% та 45.5% відповідно.

Складність процесу також є значущим бар'єром, особливо для внутрішньо переміщених осіб (ВПО) (40.5%). Для ветеранів і осіб з інвалідністю цей показник дещо нижчий – 27.5% і 34% відповідно. Причина «це займе надто багато часу» найбільше поширена серед ВПО (16.6%), тоді як у інших категорій її обирають менш ніж 18%.

Відтак основні бар'єри для зміни професії серед уразливих груп полягають у сприйнятті процесу як надто складного або такого, що не розв'язує основних проблем. Це підкреслює потребу в спеціалізованих програмах інформаційної компанії про можливості перенавчання саме для працевлаштування, а не просто для отримання другої освіти, яке б полегшило процес та надало б конкретні перспективи швидкого працевлаштування.

5. ПОСЛУГИ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ЗАЙНЯТОСТІ

5.1. КОРИСНІСТЬ ТА ЯКІСТЬ ПОСЛУГ

Основною послугою, яку респонденти вважають корисною в роботі Державної служби зайнятості, є допомога у пошуку роботи. Цей аспект відзначили 74,6% опитаних, що свідчить про ключову роль служби в сприянні працевлаштуванню. Таким чином слід поліпшувати та осучаснювати інструменти служби для цієї роботи.

Семінари та тренінги також користуються популярністю серед безробітних – їхню корисність відзначили 31% респондентів. Консультації з вибору або зміни професії є важливими для 28,2% опитаних, що підкреслює потребу у підтримці постійного професійного переорієнтування.

Рис. 34. Оцінка корисності послуг Державної служби зайнятості, %

Інші послуги, такі як отримання нової професії (15,8%) та стажування на робочому місці (13,8%), демонструють помірний рівень зацікавленості, також 10,8% респондентів вважають корисною допомогу у відкритті власної справи. Найменш популярними є ваучери на навчання, які позитивно відмітили лише 8,6%. Ці результати узгоджуються з даними попереднього розділу про готовність навчатись: попри певну відкритість до навчання, значна частка безробітних не завжди бачить у цьому реальному шлях до покращення свого становища.

Отримані дані свідчать про важливість фокусування Державної служби зайнятості на активному сприянні працевлаштуванню.

Головним очікуванням безробітних від співпраці з Державною службою зайнятості є працевлаштування, що відзначили 84,7% респондентів. Це свідчить про те, що безробітні розглядають службу як основний механізм для пошуку робочого місця та інтеграції в ринок праці. Водночас 39,3% опитаних очікують на виплати по безробіттю.

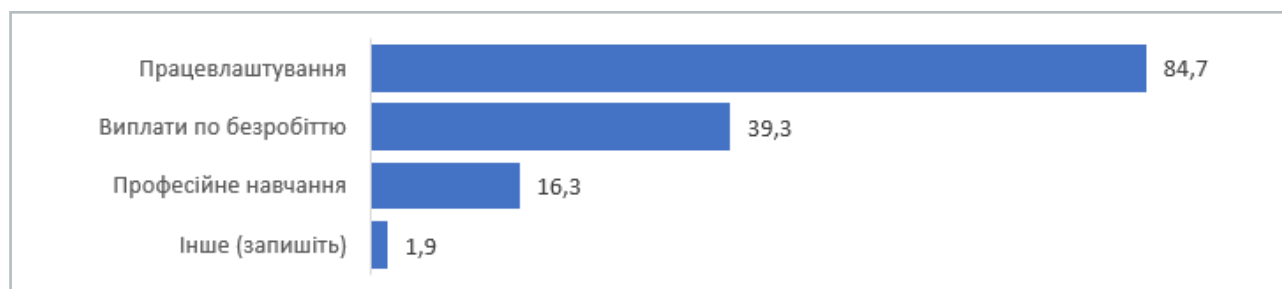

Рис. 35. Очікування від співпраці із Державною службою зайнятості, %

Лише 16,3% респондентів виявили зацікавленість у професійному навчанні, що корелює з попередніми даними про низьку готовність до зміни професії або перенавчання. Цей показник підкреслює необхідність кращого інформування про можливості навчання та їх роль у підвищенні конкурентоспроможності на ринку праці.

Очікування, віднесені до категорії "Інше" (1,9%), включають індивідуальні потреби, такі як консультації чи юридична підтримка. Дані вказують на те, що для ефективного виконання своїх функцій службі необхідно зосередитися на працевлаштуванні, але й водночас на інших напрямках, які сприятимуть подальшому швидкому працевлаштуванню зареєстрованих безробітних.

Рівень задоволеності обслуговуванням фахівцями Державної служби зайнятості демонструє надзвичайно високі показники. Більшість респондентів (87,6%) оцінили роботу спеціалістів як "відмінно", а ще 11,6% вважають її "доброю". Лише незначна частка опитаних (0,5%) оцінила обслуговування на рівні "задовільно", і лише 0,4% висловили незадоволення, поставивши оцінки "незадовільно" або "погано".

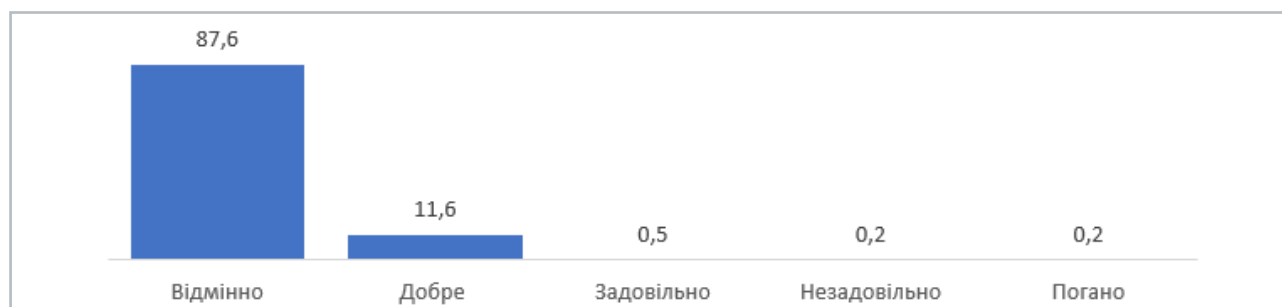

Рис. 36. Оцінка задоволеності обслуговуванням фахівцями Державної служби зайнятості, %

Зображення від Freepik

Ці результати вказують на те, що фахівці служби здебільшого забезпечують якісне консультування та підтримку. Високий рівень задоволеності клієнтів підкреслює професійність персоналу та важливість людського підходу у взаємодії з безробітними. Проте для подальшого покращення роботи слід врахувати індивідуальні зауваження клієнтів і продовжувати вдосконалювати стандарти обслуговування.

Рис. 37. Оцінка задоволеності обслуговуванням фахівцями Державної служби зайнятості за регіонами, %

Оцінка задоволеності обслуговуванням фахівцями Державної служби зайнятості варіюється залежно від регіону. Найвищі показники задоволеності відзначені в Луганській області, де 90,8% респондентів оцінили обслуговування як "відмінне", а частка тих, хто поставив нижчі оцінки, є найменшою серед усіх регіонів. Також високий рівень задоволеності спостерігається в Закарпатській (90,2%) та Донецькій (89,2%) областях.

На противагу найнижчі показники задоволеності зафіксовані у м. Києві (83,3%) та Тернопільській області (84,7%), хоча навіть у цих регіонах більшість респондентів позитивно оцінили обслуговування. Частка тих, хто оцінив послуги як "добрі", "задовільні" або нижче, була найвищою саме в Києві та Тернопільській області (14,3%).

Загалом, висока оцінка якості обслуговування в більшості регіонів свідчить про професіоналізм та ефективність роботи фахівців служби. Проте, регіональні відмінності можуть бути пов'язані з різним рівнем навантаження на працівників, відмінностями у потребах клієнтів або специфікою економічної ситуації в кожному регіоні. Це вказує на необхідність регіонального підходу до вдосконалення якості послуг та врахування місцевих особливостей у роботі служби.

Рівень задоволеності якістю послуг Державної служби зайнятості є високим, що підтверджується відповідями 80,3% респондентів, які оцінили послуги на "відмінно". Ще 18% безробітних вважають якість послуг "доброю", що разом складає майже 98% позитивних оцінок.

Лише незначна частка респондентів (1,2%) зазначили, що якість послуг є "задовільною", тоді як 0,3% та 0,2% оцінили її як "незадовільну" та "погану" відповідно. Ці показники свідчать про загальний високий рівень довіри до служби та підтверджують ефективність її роботи.

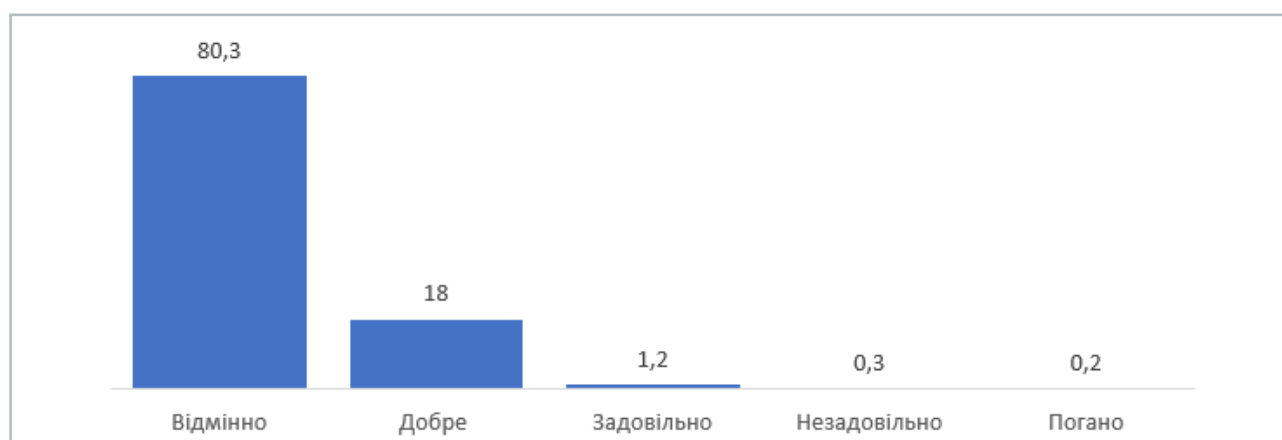

Рис. 38. Оцінка задоволеності якістю послуг Державної служби зайнятості, %

5.2. ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННОГО КАБІНЕТУ ШУКАЧА РОБОТИ

Дані про користування електронним кабінетом шукача роботи свідчать про значні вікові відмінності у рівні цифрової активності серед безробітних. Загалом по Україні 41,1% респондентів користуються електронним кабінетом, тоді як 58,9% не використовують цю послугу.

Найвищий рівень користування спостерігається серед молодших вікових груп: у категоріях 18–25 та 26–35 років електронним кабінетом користуються 47,8% та 47,6%

відповідно. Проте з віком цей показник знижується. У віковій групі 45–54 років лише 37,4% використовують електронний кабінет, а серед респондентів старше 55 років – лише 32,2%.

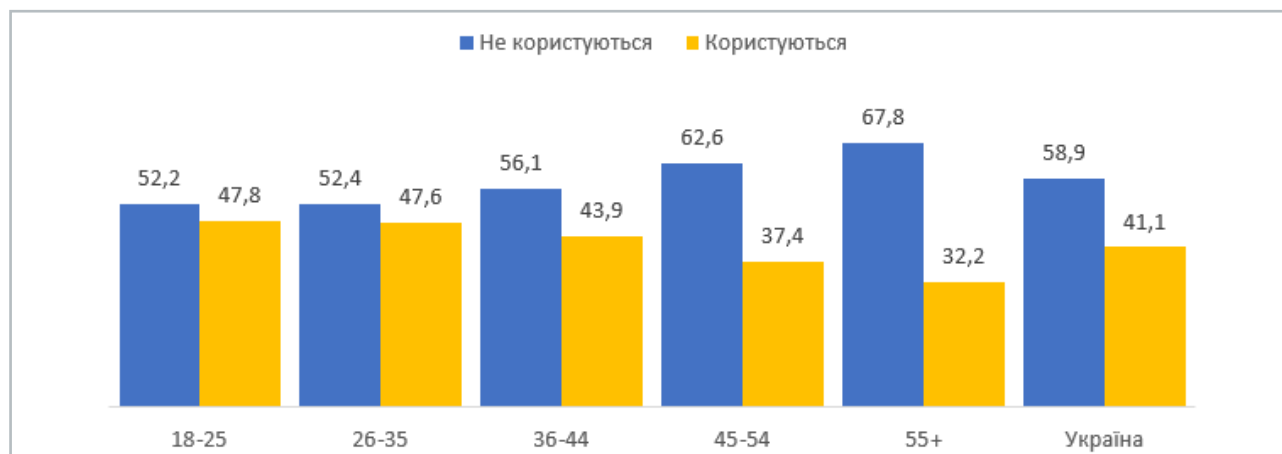

Рис. 39. Користування електронним кабінетом шукача роботи за основними віковими групами, %

Це свідчить про те, що старші вікові групи стикаються з труднощами у використанні цифрових послуг або не мають достатнього доступу до технологій. Таким чином, для підвищення ефективності послуг Державної служби зайнятості варто приділити більше уваги цифровій інклюзії старших респондентів, надаючи їм додаткові консультації та навчання з використання онлайн-сервісів.

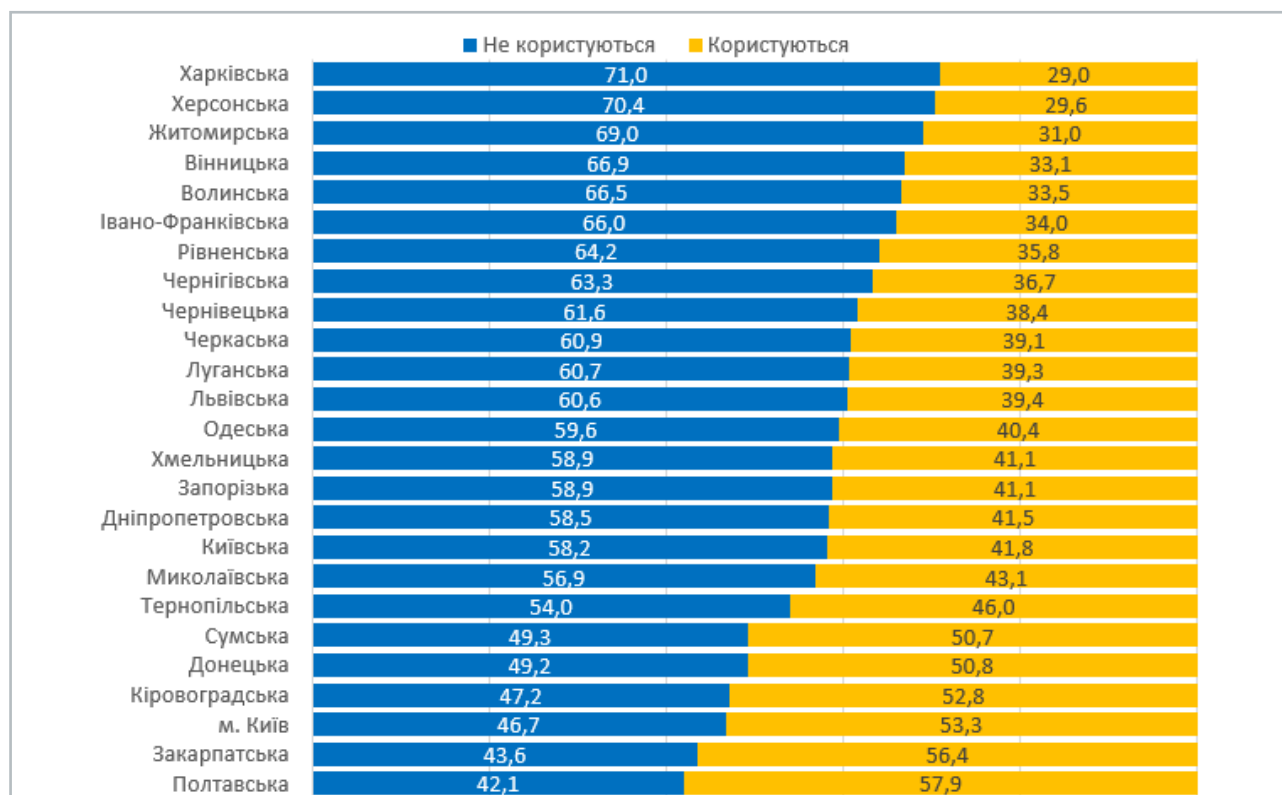

Рис. 40. Користування електронним кабінетом шукача роботи за регіонами, %

Рівень використання електронного кабінету шукача роботи значно варіюється залежно від регіону. Найнижчі показники зафіксовані у Харківській (29,0%) та Херсонській (29,6%) областях, де понад 70% респондентів не користуються цією послугою. Подібна

ситуація спостерігається також у Житомирській, Вінницькій та Волинській областях, де частка користувачів становить близько 30-35%.

На противагу, найвищі рівні цифрової активності відзначено у Полтавській (57,9%) та Закарпатській (56,4%) областях, а також у м. Києві (53,3%). У цих регіонах більша частина респондентів активно використовує онлайн-сервіси для пошуку роботи.

Такі регіональні відмінності можуть бути зумовлені рівнем доступу до інтернету, цифровою грамотністю населення, а також специфікою надання послуг Державної служби зайнятості в кожному регіоні. Для покращення ситуації у регіонах з низьким рівнем використання електронного кабінету важливо проводити інформаційно-просвітницькі кампанії, а також забезпечувати доступність технічної допомоги та навчальних ресурсів.

5.3. ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ПРО МОЖЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ЗАЙНЯТОСТІ

Джерела інформації про можливості Державної служби зайнятості свідчать про домінування прямого контакту з фахівцями. Більшість респондентів (65,2%) отримують інформацію саме від фахівців Державної служби зайнятості, що підкреслює значення персональної комунікації у роботі цієї установи.

Інші джерела, такі як сайт служби (10,8%), знайомі та родичі (8,4%), а також соціальні мережі (6,6%), мають значно меншу популярність. Використання альтернативних джерел, таких як фахівці інших соціальних установ, громадські організації, ЗМІ та реклама, є незначним і становить менше 5% кожне.

Рис. 41. Джерела інформації про можливості Державної служби зайнятості, %

Ці дані вказують на те, що незважаючи на розвиток цифрових технологій, особистий контакт залишається основним способом отримання інформації. Це може бути пов'язано з недовірою до електронних ресурсів або недостатньою цифровою грамотністю серед окремих категорій безробітних.

Для нотаток

<https://www.helvetas.org>

ukraine@helvetas.org

MINISTRY OF THE INTERIOR
OF THE CZECH REPUBLIC

**CZECH
AID**

HELVETAS

ФЕДЕРАЦІЯ
РОБОТОДАВЦІВ
УКРАЇНИ